

ВІСНИК

VISNYK the **HERALD**

супільно-політичний місячник

РІК XXXIV Ч. 7-8
YEAR XXXIV, No. 7-8

ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ — 1981
JULY-AUGUST — 1981

ЦІНА 0.90 ЦЕНТІВ
PRICE \$.90

ВІСНИК

ОРГАН ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ

З М І С Т

Звернення Президії СУВФронту	1
ГРИГОРІЙ ЧУПРИНКА — Рідний Край (Вірш)	2
В. ДІДЮК — Державний Акт 30 червня 1941 року	3
МИХАЙЛО ГІКАВИЙ — Історичний Акт у Львові	4
ЛЮБОМИР ГІРНЯК — Тема 30 червня 1941 р. у книжці спогадів	5
ЯРОСЛАВ ПЕТРОВИЧ — Неминучий зудар між ССРСР і Китаєм	7
ПРОФ. І. ЛЕВАДНИЙ — Величний пам'ятник генія Івана Франка	9
БОГДАН ЛІВЧАК — Карликове гуляйп'єтля	12
9-й Відділ ООЧСУ в Картереті, Н. Дж.	15

СТОРІНКА ОЖ ОЧСУ

НАДІЯ НАУМ — Вашингтонські великомученики	16
До Ювілею Оксани Керч	18
ОЛЬГА ЛУБСЬКА — Виходь до воріт.. (Вірш)	18
Д-Р МИКОЛА М. АРКАС — Задунайська Січ (Історичний нарис)	19
ПРОФ. І. ЛЕВАДНИЙ — Тисячоліття соборности України (981-1981)	21

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА

Л. ПОЛТАВА — Лівацтво чи політнеписьменність?	24
Роман Василя Барки — французькою мовою	24
ПАВЛО НЕЗАБУДЬКО — Аналогії і парадокси (Фейлетон) Самохарактеристика деяких нових імігрантів	

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ, ПЕРЕДПЛАТНИКИ, ПРИХИЛЬНИКИ,
ЧИ ВИ ВЖЕ ВІДНОВИЛИ ПЕРЕДПЛАТУ ВАШОГО ЖУРНАЛУ „ВІСНИК“
ООЧСУ? ЧИ ЗМОГЛИ ПОЖЕРТВУВАТИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „ВІСНИКА“?
ЯКИЙ ВІДДІЛ ООЧСУ ПІДЕ ЗА ПРИКЛАДОМ ООЧСУ В ЧІКАГО, ЯКИЙ
ОПЛАТИВ ОДНО ЧИСЛО „ВІСНИКА“?

ПІДТРИМУЙТЕ НАЦІОНАЛЬНУ ПРЕСУ, БО ВОНА — ВАЖЛИВА ЗБРОЯ
В БОРОТБІ ПРОТИ ВОРОГА, ВОНА Є МОСТОМ МІЖ ЗАПІЛЛЯМ І ФРОН-
ТОМ!

ВІСНИК

ЗВЕРНЕННЯ

У 40-ВУ РІЧНИЦЮ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

40 років тому, Актом 30-го червня 1941 року у Львові проголошено відновлення української державності. Національні Збори встановили головою Державного Правління Ярослава Стецька.

„Волею українського народу Організація Українських Націоналістів під проводом Степана Бандери проголошує відновлення Української Держави...“ — голосив усім державний Акт. І український народ виявляв свою волю по всіх містах і селах України, спершу великим маніфестаціями і масовими здвигами та організуванням державного життя, а далі збройною боротьбою.

Акт 30-го червня був проголошений у часі, коли друга світова війна набрала найбільших розмірів і два вороги України — гітлерівська Німеччина і большевицька Москва зударилися на українській землі з наміром загарбати Україну для себе, а український народ поневолити.

І тоді — у найважчій ситуації, між московським молотом і німецьким ковадлом — український народ сказав своє слово — слово господаря української землі, і підняв прапор своєї державної самостійності.

І підняв свій меч — за свою свободу, за своє одвічне право бути господарем на своїй власній землі, за свою від нікого незалежну державу. Проти обох наїзників, проти обох загарбників, окупантів і поневолювачів.

Акт 30-го червня 1941 року відкрив найновішу сторінку історії наших визвольних змагань за ту саму велику мету: за самостійну соборну українську державу. Таку саму мету мав Акт 22-го січня 1918 року, Акт 1-го листопада 1918 року, таку мету мав Акт 22-го січня 1919 року, таку ж мету мав Акт 15-го березня 1939 року.

Акт 30-го червня був черговим історичним самостійним незалежним державним актом був власно-підметним виявом волі українського народу самому творити своє життя на своїй власній землі і боро-

тися за свою власну державу. Актом 30-го червня викуто ще одно кільце в безперервному ланцюзі визвольної боротьби українського народу.

Український народ масовими маніфестаціями-здвигами виразно і рішуче ствердив свою волю до самостійного життя. Власними силами і власним трудом широко розгорнув державне будівництво, з радістю, запалом і ентузіазмом взявся за роботу на всіх ділянках суспільного і державного життя. Ввесь народ став до будови своєї держави.

І хоч німці зліквідували Українське Державне Правління і застосували супроти українського народу політику терору й винищування, розстрілюючи і засилаючи в тюрми і кацети цвіт борців народу, — Акт 30-го червня ворог знищити не зміг. В обороні своєї, потоптаної окупантами, волі станув український народ. На насильство відповів боротьбою, створюючи Українську Повстанську Армію, що під керівництвом Головного Командира сл. п. генерала Романа Шухевича-Тараса Чупринки залізом, вогнем і кров'ю перетворювала в дійсність ідею 30-го червня, вписуючи золоті сторінки в історію визвольної боротьби України.

Доба української історії, розпочата 30-тим червня 1941 року, триває. Боротьба йде далі — в різних формах, способами і засобами та на різних відтинках многогранного життя.

До боротьби стає третє українське покоління, піднявши високо вгору прапори і ідеї 1918 і 1941 років — і хоч „ім північні вітри гудуть і сніги замітають путь, а вони ідуть безупину...“ „Покотилася лявіна, і де в світі тая сила, щоб в бігу її спинила!“ (Іван Франко).

І ця боротьба йтиме так довго, аж український народ знов стане господарем і володарем своєї землі і своєї долі, здійснюючи заповіт Шевченка — „в своїй хаті — своя правда і сила і воля“.

Відзначаючи 40-річчя Акту 30-го червня 1941 року, схиляємо наші голови і віддаємо нашу глибоку

пошану тим усім, що впали в боротьбі за українську державу, що впали на різних полях за те, щоб жив і був свободний український народ. Одночасно маніфестуємо нашу єдність з українським народом на рідній землі, нашу повсякчасну готовність допомагати йому в боротьбі і нашу рішеність разом з народом йти і дійти до нашої великої мети.

На цьому шляху впали і падають воїни. Бо „шлях звільнення кожної нації густо кропить кров'ю. Нашою — так само. Кров'ю чужою і своєю. Ворожою і рідною. Кров закінчує глибокі процеси національних емоцій, усвідомлень, організаційної праці, ідеологічної творчості, всього того, що нація і свідомо і ірраціонально використовує для ствердження свого права на державне життя“ — писав Симон Петлюра.

Прапори боротьби бере в свої руки молоде українське покоління. Вирощені на крові й жертві своїх батьків, боротьбою ОУН-УПА — вони відважно й сміло продовжують почате й незавершене їхніми попередниками діло: та сама ідея, ті самі прапори, та сама піль — незалежна українська держава.

„Народ мій є, народ мій завжди буде, ніхто не перекреслить мій народ!“ — кличе Василь Симоненко. На місце впадших стають нові борці. Їхніми трудами, жертвами, посвятою, завзяттям — живе і кріпшає українська нація. Кріпшає для завтрішньої перемоги, яка напевно прийде!

„Прийде той час. Істотою цілою ми чуєм хід його...“

„Та прийде час і ти огнистим видом
Засяєш у народів вольних колі,
Труснеш Кавказ, впережешся Бескидом,
Покотиш Чорним морем гомін волі,
І глянеш, як хазяїн домовитий
По своїй хаті і по своїм полі!“

— пророкував Іван Франко.

І так буде!

Акт 30-го червня 1941 року стоятиме полум'яним дороговказом на дальшому шляху походу української нації до її мети!

ВІД РЕДАКЦІЇ: Читайте в черговому числі Вашого журналу докладний репортаж про всенародне святкування 40-ліття з часу проголошення віднови Української Держави Актом 30 червня 1941 року у Львові, — на Оселі СУМ-А у днях 4 і 5 липня 1981 року.

Вічна слава впавшим Героям української визвольної боротьби!

Хай живе, бореться і перемагає український народ!

Хай живе Українська Самостійна Соборна Держава!

30-го червня 1981 року.

Президія
СВІТОВОГО УКРАЇНСЬКОГО ВИЗВОЛЬНОГО
ФРОНТУ

РІДНИЙ КРАЙ

Розкішний степ... Убогі села...
Це ти, мій краю чарівний
Мій рідний край такий веселий,
Мій рідний край такий сумний!

Як часто я в своїх надіях
З тобою, краю мій, живу,
Бо вірю я, — не тільки в мріях —
Ти будеш вільним наяву!..

Твої сини на всі дороги
Старцями вбогими пішли!
Давно чумацькі круторогі
Вони попродали воли.

Давно степи твої широкі
Вони задармо оддали,
Гаї ж розкішні і високі
Другії власники звели,

Нащадки прадідів дебелих
В ярмі ідуть твої сини...
Мій рідний край такий веселий,
Мій рідний край такий сумний!

А все ж надійним вільним жаром
Твої сини вже розпеклись;
О, краю! Може незабаром
Ти будеш вільним, як колись.

Розкішний степ... Убогі села...
Це ти, мій краю чарівний?
Мій рідний край такий веселий,
Мій рідний край такий сумний!..

Григорій Чупринка

Розстріляний Москвою в 1921 році

ДЕРЖАВНИЙ АКТ 30 ЧЕРВНЯ 1941 РОКУ

Прийшов удар двох імперіялістичних хижаків: брунатного зі заходу та червоного зі сходу. Українська земля стала місцем розгри та тереном запеклих воєнних дій. Зрадлива ліквідація Карпатської України і біснуваті пляни здегенерованого Гітлера, виложені у його „Майн Кампф“, не давали надій на будь-яку допомогу українському народові. Приблизно дворічне панування московсько-комуністичних загарбників на західноукраїнських землях довели її до цілковитої руїни. Знесено приватну власність, запроваджено панщинні колгоспи, а фабрики і заводи стали власністю нової касты советських поміщиків-визискувачів вже державного порядку. Розв'язано і строго політичні, суспільно-господарські, культурно-освітні та навіть кооперативні організації, товариства, установи. Арештуванням, вивозам, судам і розстрілам не було кінця.

Ще недавно Фон Ріббентроп від імені фюрера їв кав'яр і запивав із Сталіном, Молотовим та іншими московсько-большевицькими горлорізами водку за „вічний мир“. Ще вчора сотки-тисячі тонн української пшениці, м'яса, молока і сала, зрабовані у голодних українських селян, Москва відправляла на допомогу своєму приятелю Гітлерові. Але це була „дружба“ між хижаками, які готувались пожертви один другому. Використавши нагоду, Гітлер вдарив по Советському Союзу.

Основним предметом незгоди була наша рідна земля Україна, за яку вже не раз в історії схрещували свої списи не одні „приятелі“!

Україна була в огні і крові, знищена, десятковано провідні кадри. Горіли села і міста, руйновано фабрики і заводи, відбувалися арештування і розстріли невинних людей: жінок, старців і дітей. Втікаючи, москалі залишили переповнені трупами в'язниці, збезчещені і знищені церкви, повну руїну української землі.

Єдиною організованою українською силою, що залишилася з народом під большевицькою окупацією і продовжувала боротьбу, була підпільна Організація Українських Націоналістів під проводом С. Бандери. Вона держала міцно руку на канві подій та готовилася до виконання великих і відповідальних завдань, будучи єдиною надією й опорою для українського народу у тому тяжкому часі. На підставі попереднього досвіду з Карпатською Україною

та знаючи настанову Гітлера, Організація Українських Націоналістів під проводом С. Бандери добре знала, що з вибухом війни з СССР треба діяти самостійно і скоро. Так приходить до проголошення 30 червня 1941 р. у Львові Акту відновлення української державности, що залишився славною сторінкою в українській історії.

Ми горді і вдячні Провидінню, що дало нам в тому грізному часі провідників, які не завели нас, не пішли чужими стежками, але мужньо і гідно сказали тверде слово народу. Будучи з народом і знаючи його потреби і стремління, не пішли на коляборацію з Гітлером, а поставили його перед фактом відновлення української державности. Уболівати над пов'язаними з тим великими жертвами — це була б втеча від боротьби за волю і права народу. Український нарід під проводом ОУН показав і доказав усім, що він завжди використовує кожну нагоду для боротьби за волю і самостійну українську державу.

Славний Акт 30 червня затвердила і своєю кров'ю освятила Українська Повстанська Армія. Вона достойно і гідно записала боротьбу народу за свою волю і державність.

Що було б записане на цьому місці нашої історії, коли б не було Акту 30 червня? Чи не найкраще в тих часах розуміли цю справу наші найвищі духовні провідники, як Слуга Божий митрополит Андрей, який благословляючи цей Акт, сказав: „...Карністю, солідарністю, совісним сповненням обов'язків докажем, що ми дозрілі до державного життя. Установленій владі віддаємо належний послух. Узнаємо головою Державного Правління України пана Ярослава Стецька... Бог нехай благословить усі твої праці, український народе, і нехай дасть усім нашим провідникам святу мудрість з Неба“. А архієпископ УАПЦеркви Полікарп, благословляючи Акт, закликав: „...Нехай Господь милосердний допомагає Тобі, народе мій, і тобі, уряде наш, будувати Самостійну Українську Державу, а моя молитва за всіх вас перед престолом Всевишнього буде“. Так говорили найбільші тоді наші духовні авторитети. З ними і ОУН був увесь український народ, який стояв тоді і готов стояти завжди в боротьбі за свої права і державу

„Г. У“. 27. 75 В. Дідюк.

Михайло Гікавий

ІСТОРИЧНИЙ АКТ 30 ЧЕРВНЯ 1941 РОКУ В ЛЬВОВІ

Вже полк. Є. Коновалець заповів членам ОУН бути готовими, бо „грядуть нові події в світі“.

У Кракові в 1940 році був створений з ініціативи С. Бандери український комітет, який на випадок німецько-більшовицької війни мав би приступити до бойових дій за визволення України й він перекладав кадри ОУН.

До українського комітету приєдналися: президент УНР А. Левицький і колишній Гетьман П. Скоропадський (за виїнятком мельниківців).

ОУНР вислала на Україну в 1941 році понад 7,000 своїх членів у відомих Похідних Групах, які широко пропагували ідею визволення України, ідею таких національних провідників-героїв як Петлюра й Коновалець, що за неї загинули, та інших, ще живих тоді, як С. Бандера, Р. Шухевич, а також ідеолог українського націоналізму д-р Д. Донцов. Крім того, Похідні Групи розповсюджували анти-більшовицьку літературу.

За порадою провідника ОУНР С. Бандери, 30 червня 1941 року було проголошено у Львові Акт відновлення Української Держави — у великій залі „Просвіти“, заповненій українцями. Там член Проводу ОУНР Я. Стецько виголосив наступуючу промову: „...Волею українського народу, ОУНР під проводом С. Бандери проголошує відновлення Української Держави, за яку покладає свої голови цілі покоління синів України. Суверенна українська влада запевнить своєму народові лад, порядок та задоволення його потреб. На західних землях, тут, у Львові, створено українську владу — громадський комітет Українського Державного Правління під моїм головуванням, який підпорядковується українському національному урядові, що буде створений в столиці України Києві під гаслом „Свобода на-

родам, свобода людині!“ й буде старатись, щоб чужі держави визнали Українську Самостійну Соборну Державу!“

З нагоди проголошення Акту відмовлення Української Держави, разом з цілим народом раділи й українські Церкви. Митрополит Андрей Шептицький в своєму пастирському листі закликав український народ показати, що він має настільки життєвої сили й почуття авторитету, щоб зайняти таке становище серед народів Європи, в якому міг би розвинути всі, дані йому Богом, сили: „Бог нехай благословить усі Твої праці, Український Народе, й нехай дасть всім нашим провідникам святу Мудрість з неба“, — писав великий Митрополит.

Полікарп. Єпископ Луцький, пізніше Митрополит Української Автокефальної Православної Церкви, писав — подаємо скорочений пастирський лист: „Нехай Господь милосердний допоможе Тобі, Народе мій, і Тобі, Уряде наш, будувати Самостійну Українську Державу, а моя молитва за всіх вас перед престолом Всевишнього буде з вами“.

Ярослав Стецько, який став головою — Прем'єром — Державного Правління відновленої Української Держави, призначив міністрів, зокрема власне управління у Львові, під проводом адвоката д-ра О. Марітчака та його заступника м-ра Я. Спольського, які діяли до кінця 1941 р., не зважаючи на те, що Гітлер наказав своїй поліції негайно зліквідувати ту „змову“ ОУН. А коли С. Бандера і Я. Стецько не дали згоди на ліквідацію відновленої УССД, то їх обох заарештовано гестапом і вони були в'язнями німецького концтабору до кінця 1944 року. Крім них опинилось в концтаборах ще дуже багато членів ОУН, з яких велика кількість загинула. Багато було розстріляних без суду. Однак, на Україні ще довго працювали громадські комітети У. Д. Правління, не зважаючи на жорстокий терор гестапо, а ідея самостійності поширювалась на Наддніпрянщині.

Проголошуваючи Акт відновлення Української Держави 30 червня 1941 року, Провід ОУН плянував встановити на Україні владу, сконцентрувати сили ОУН, щоб були проводом по змозі в цілій Україні. Однак, Українська Держава мала б бути організована не на партійному принципі, а на прин-

“VISNYK” — “THE HERALD”

Published by Organization for Defense of Four
Freedoms for Ukraine, Inc.

Monthly except July and August, when bimonthly.
Second class postage paid at General Post Office,
New York, N. Y.

Board of Editors

Address: P. O. Box 304, Cooper Station,
New York, N. Y. 10276

Любомир Гіряк

ТЕМА 30 ЧЕРВНЯ 1941 РОКУ

У КНИЖЦІ СПОГАДІВ „НА СТЕЖКАХ ІСТОРИЧНИХ ПОДІЙ“, НЬЮ ЙОРК, 1979 Р., 399 СТОР.

...Гітлер закинув Розенбергові плекання в цей спосіб українського націоналізму. „З таких експериментів ми повинні б вилікуватися“, — сказав йому... „Україна інтересує мене як резервуар, який ми потребуємо так, як інші колоніальні народи свої колонії“... Свої напярмні він сконкретизував в словах: „Але ніякої націоналістичної української політики!“

Та повернімся на фронт під Перемишлем. По полудні німці повели наступ через залізничий міст, — бо половина пішоходного лежала від вересня 1939 р. у воді. Спротив був дуже слабкий. Від вогню штурмових гармат найбільше потерпіла діляниця, заселена жидами, бо лежала на лінії наступу. Пробоева частина проникла до близької середини міста, але з наближенням вечора повернулася на свою сторону, не вважаючи за потрібне забезпечити мостовий причілок.

З большевицького боку обстрілу не було, і тому обабіч місця прориву зібралося за якийсь час чимало глядачів. Вони стали свідками такої події: коли пробоева частина пішла вперед, то з другої сторони хлнула людська маса з клунками, перинами, подушками, щаслива, що вирвалася жива з румовиць. Це були головно жиди, яких відразу взяло під свій нагляд гестапо і кудись відвело.

Ніч проминула спокійно. Большевицькі частини від

цні авторитетности, особистих і фахових кваліфікацій, себто головою держави мусіла б бути авторитетна постать, вибрана вільним українським народом з повним довір'ям. Про форму влади в Україні повинен вирішувати тільки сам народ.

Український народ, почувши в радіо-програмі 30 червня 1941 року зі Львова про відновлення Української Держави, плекає в душі тверду надію, що Українська Самостійна Соборна Держава незабаром знову і вже назавжди відновиться!

Аж тоді віруючі українці у всьому світі помоляться за всі жертви свого народу — понад 20 мільйонів, які склали своє життя на жертovníку Української Нації.

несподіваного удару були цілковито приголомшені і втікали в напрямі Хирова...

Наступного дня большевицький обстріл міста сильно збільшився. Німці, мабуть, числилися з можливістю офензиви, бо через гучномовці закликали мешканців приходити на визначені збірні місця, звідки військові вантажні авта відвозили їх подальше від фронту...

Мої інформації для присутніх були гірким розчаруванням, але якоюсь мірою вони підтверджували їх припущення, винесені з обсервації поведінки і оголошень „нової влади“. Найближчі дні виявили, що наші провідники суспільного життя не лише думали власними категоріями, але й переводили їх чинно в життя. Одним із виявів цього було влаштування на Ринку величавого Свята Проголошення Відновлення Української Державности, проголошеної у Львові 30 червня 1941 року Організацією Українських Націоналістів під проводом С. Бандери. В Святі брав участь єпископ Коциловський, на якому виголосив промову. (У м. Перемишлі, — Ред.).

Попри всі аспекти значення цього акту, він був виявом волі народу і державницької природи ОУН. Без цього проголошення ОУН із своєю ідеологією і 10-тилітньою боротьбою проти окупантів українських земель, заперечила б саму себе, свою істоту, що з хвилиною вибуху війни, так сприятливого самого в собі моменту (несприятливого, однак, в політичній ситуації, якої паном була гітлерівська Німеччина) не здобулася на ніякий історичний акт. А це напевно послужило б ворожій пропаганді нагодою представляти ОУН як агентуру на послугах Берліну. Проголошення показувало рівнож і німцям, які є аспірації українського народу та заперечувало закид у коляборації з Гітлером, бо основною ціллю була справа власної держави. Українська повстанська боротьба засвідчила це.

Після цього я вернувся на другу сторону Перемишля по свої речі. Тут мене повідомлено, що треба перепровадити через Сян ред. Петра Мірчука, члена Проводу ОУН, що приїхав з Кракова і прямує до Львова. З ним був якийсь робітник, здається з Тернопільщини, який вже встиг втекти з фабрики

в Ессені. Звичайно вода сягала на цьому броді по пояс, але цим разом внаслідок дощу, що падав десь у горах, вода піднеслася чи не півметра вище. Я ішов попереду, а за мною, держачись шнура, цей робітник, а далі за ним ред. Мірчук...

Я ніс у село розчарування про німців, яких можна було теоретично вважати прихильниками української державності: їхня влада знала, що продовж останніх 20 літ український народ був у перманентній боротьбі з окупантами України на всіх відтинках життя, і тепер сподівався, що дістане від них зброю для реалізації ідеї, за яку борюся. Коли ж так не сталося, ми не сміємо підпускати до себе зневіри. Лишається йти далі власним шляхом. Нам прийдеться продовжати ідею збройної боротьби Карпатської України і тому ми мусимо до неї готуватися. Заарештування членів Тимчасового Правління, що 30. VI проголосило незалежність України, свідчить ясно, що в особі Гітлера маємо ворога української визвольної справи. Він не хоче мати нас за союзника і тому не годиться на творення української армії, яка підлягала б українській владі. Багатолюдні маніфестації з нагоди проголошення самостійності були виявом наших духовних прагнень мати свою державу. Подібне було з проголошенням державності Карпатської України. Безвиглядність ситуації диктувала капітуляцію, але її відкинута. Збройний виступ мадярської армії виявив невгнутість волі українського народу в боротьбі за свою державу. Без українського війська Німеччині війни не виграти.

З такими думками, що їх я плянував представити на скликаних зборах в читальні, прямував я до свого села.

Та, незалежно від цього, з радісним почуттям я підходив до рідної хати. Але радість зустрічі прийшлося відкласти аж на вечір. Хата була замкнена. Родичі були в полі, на „фронті праці“, за придбання хліба. До часу їх приходу я проводив приємно час, вітаючись з грушами і яблунами, які, здавалось, раділи моїм поворотом. А як безмежно вдоволювалися родичі, коли побачили мене на подвір'ї! Наше вітання ми скроплювали сльозами радості. Для них це була перша і найбільш радісна хвилинка після хустських березневих днів 1939 р. Моїм прибуттям раділо і село. До хати приходили молоді і старі, не чекаючи на проголошені на неділю сходи, щоб привітатись і довідатись, що буде далі... Продовження цієї політики, яку гітлерівська Німеч-

чина повела супроти Карпатської України, і тому ми ставили в основу своєї політики боротьбу з гітлерівцями, якщо Гітлер не візьме під увагу наших державних аспірацій. Вибух війни народ прийняв з радістю і надією, що Німеччина заакцептує український уряд, який відразу приступить до творення власної армії. Коли ж цього не сталося, треба було з'ясувати народові нашу поставу супроти політики Німеччини, що ми й робили, роз'їздаючи по селах. При цьому ми закликали бути готовими, коли прийде хвилинка вирішувати самим свою долю.

По закінченні цієї акції учасники тих інформативних поїздок вирушили в напрямі Львова пішки, бо інших засобів комунікації ще не було. Готувався і я. В тім одного дня до Комітету, що займався суспільною опікою — відділ прохарчування провадив гімназійний професор Михайло Проць — прибіг один знайомий і сказав, щоб я негайно пішов на залізничну станцію, де задержалися „соловейки-нахтігальці“. Повертаючись у жовтні 1941 року з лісів Білоруси, їхній ешелон спинився в Перемишлі. Пор. Свентик Левицький, знаючи, що я виїхав перед війною до Перемишля, вислав на всякий випадок послання. Поспішаю, бо ану ж поїзд від'їде. З одного боку радію з можливості зустрічі, а з другого — питання: яка причина, що Легіон вже повертається? Події, які сталися в міжчасі, насувають примушення, але повну відповідь дістаю від Свентка під час радісної зустрічі з братією, між якою бачу з часів спільної служби: Зоряна Калиняка, Богдана Гірку, Карла Малого, Степана Гуляка і ін. Всі вже старшини-чотарі. Ще так недавно били мені до „даху“, тепер я б'ю їм, але... до чола. На питання, чому Легіон вертається, Свентик дає мені відпис меморандуму, складеного після конференції штабу куреня з німецькими старшинами Головного Командування Армії і врученого представникові з Берліну. В цьому меморандумі воєнки Легіону домагалися:

1. Привернення прогошення самостійності України.
2. Негайного звільнення всіх арештованих наших політичних провідників ОУН і Степана Бандери.
3. Негайного звільнення з ув'язнення членів Тимчасового Правління з Ярославом Стецьком на чолі.
4. Забезпечення негайно членів найближчої родини учасників Легіону і звільнення з ув'язнення їх близьких.
5. Реорганізований Легіон може бути вжитий до

Ярослав Петрович

НЕМИНУЧИЙ ЗУДАР МІЖ ССРСР І КИТАЄМ

Для української визвольної справи кожне послаблення Москви, де тільки воно не проявлялося б, це підвищення у сподіваннях, що тільки таким робом московсько-імперський ханат, наблизиться до свого неминучого упадку. І тому теж поїздка американських мілітарних та економічних експертів до Китаю, заактуалізувала знову майбутню роллю цієї велетенської країни в наростаючій загрозі збоку Советського Союзу.

Всі вищезгадані експерти згодні в одному, що Китай зміцнюється незвичайно швидко і його слід уважати за безспірну, третю світову суперпотугу. Найважливіше, кажуть ці згадані речники, це питання, чи і наскільки вдасться Китаєві „вдержати цей са-

дальших воєнних дій тільки на українських теренах.

6. Команда Легіону і його вишкільного коша має бути українська.

7. Ообов'язки і права командного складу будуть такі, як і в німецькій армії.

8. Члени Легіону зложили вже присягу на вірність Україні і тому не можуть присягати на вірність іншій державі.

9. Реорганізований Легіон може підписати умову однорічної контрактної служби (до кінця 1942 р.).

10. Контракт підписує кожний член індивідуально і кожний одержує копію цієї двосторонньої умови.

Зміст цього меморандуму аж ніяк не вмещався, із своїми вимогами, а особливо точка 8-ма — в рямки напрямних нацистівської політики і тому Легіон тепер вертався до Франкфурту над Одрою. Оба курені, „Нахтігаль“ під командою сот. Романа Шухевича і „Ролянд“ під командою майора Евгена Побігущого, із своїми самостійницько-державними цілями були небезпечним чинником для Берліну в здійснюванні його колонізаційних плянів відносно України.

На прощання Свентик обдарував мене „9-кою“ і 500 набоями до неї. Їх з черги я дав пор. Д. Грицаєві-Перебийносові, коли він, уже як старшина УПА, з'явився у моєму помешканні у Львові, куди потайки приїхав, щоб відбутися організаційну зустріч з іншими членами ОУН, що діяли на терені Львова...

мий темп росту“, який ця велетенська країна виявила, зокрема в останньому десятиріччі.

На цю тему з'явилося в останньому часі стільки коментарів і в такому різноманітному навітленні, в однаковій мірі в американській і закордонній пресі, що їх не так то легко хоч би тільки дуже побіжно підсумувати та охонити, а після того прийти до певних висновків.

Американські знавці далекосхідніх справ, які вивчали оборонну систему, її недоліки та потреби, ствердили, з одного боку, високу якість боєздатності китайського вояка, його витривалість і тактичні вміння, але, з другого боку — їм впадала в очі застарілість їхньої зброї, воєнного устаткування, а головню — браки модерних засобів зв'язку. На підставі тих спостережень і спільних висновків представників з обох сторін пороблено списки оборонних потреб Китаю. У висліді розмов встановлено, які засоби оборони найбільше потрібні Китаєві під цю пору.

Запотребування Китаю прискішено зростають з огляду на зростаючу російсько-советську загрозу. Покищо темп росту московської загрози Китаєві сповільнився завдяки заангажуванню цілої мілітарної машини ССРСР на відтинку Близького Сходу — Афганістан, Ірак, Іран і Пакістан. Але експерти того обширу твердять, що такий стан зміниться, як тільки Москва сконсолідує і закріпить здобуті позиції в тому районі.

В Києві є необмежене запотребування на засоби військового транспорту, починаючи від вантажних авт, через різні спеціалізовані виробы, як різні засоби комунікації і зв'язку, а головним чином, радарів. Далше потрібні Китаєві модерні літаки та гелікоптери, бо виявляється, що летунство Китаю, як цивільне так і військове, залишилося технічно далеко позаду передових промислових країн.

Експерти та аналітики згодні в одному, що кожний майбутній президент ЗСА матиме у 80-тих роках справу із двома проблемами, які переживатиме у тому часі Китай: 1) Внутрішнього змагу за перебрання влади „молодшою політичною елітою“ від теперішнього, старшого проводу; 2) Мілітарних намагань Советського Союзу, щоб окупацією не-

ликого простором, але важливого своєю індустрією вартістю Сікіянгу, або навіть атомовим несподіваним нападом — припинити теперішній ріст Китаю, щонайменше на одну чи й дві найближчі генерації.

Немає найменшого сумніву в тому, що найбільшою перешкодою для ССРСР в його теперішньому імперіялістичному розрості та домінуванні є не що інше, як один мільярд китайців. А коли до того додати американську і японську допомогу в технології, плюс індустріальний потенціал, підсилюваний велетенськими природними ресурсами самого Китаю, то тоді не треба дивуватися, що для Москви це бути, або не бути, це рівнозначне із перекресленням усіх імперіялістичних плянів.

Американські мілітарні аналітики висловлюють думку, що Сов. Союз почав входити в період, приблизно на 5-8 років, мілітарної та морської переваги. Це може бути саме той проміжок часу, в якому совети матимуть „велику свободу в акції“, заки ЗСА встигнуть їх наздігнати й перехопити ініціативу своєю, зовсім нового типу — „лазерною зброєю“...

Для підтвердження своїх міркувань світові стратеги намагаються вжити логіку. Хід думок такий: прискіплене і підсилене советське озброєння, на яке, на жаль, Захід відгукується дуже незадовільно, не має на меті оборони самого ССРСР. Перший конкретний і наявний приклад для цього — напад на Афганістан. У цьому випадку час дуже сприяє советам, бо вони можуть пересунути безпосередню загрозу нападу на їхню територію якомога подальше, на чужі периферії. І дійсно, що може бути кращого для Москви, як безкарна інвазія (хоча повстанці чинять опір), коли ніяка група держав не поважується їм у тому перешкоджати?

Тому: чи не найкращий теперішній час для ССРСР щоб „обдурити силу“ Китаю з її мілітарно-індустріального потенціалу, якраз тепер, коли цей їхній найбільший ворог намагається здійснювати внутрішню політику консолідації та економічну перебудову?

Знавці далекосхідних проблем заявляють, ССРСР не має на меті мілітарно знищити або „забрати“ Китай, якого ніхто не в силах окупувати. Советська місія наставляється якраз на те, щоб послабити провінцію Сікіянг і найближчий до неї ки-

тайський обшир із нерозробленими ще мінеральними та нафтовими покладами і таким чином припинити ріст індустріалізації, яка головним робом сприяє китайській мілітарній потенції. Ці самі джерела подають, що совети не плянують проти Китаю атомової війни. Але у випадку, коли Китай зареагував би на советську конвенційну атаку, вживаючи для того свій, покищо дуже обмежений, атомовий арсенал, то тоді й Москва неодмінно використає таку нагоду, щоб доценту розгромити китайську атомову силу з розрахунком, що того роду розв'язка буде для Москви під кожним оглядом найкориснішою.

Коли взяти до уваги тільки обмежену конвенційну війну між Китаєм і Советським Союзом, то Китай не матиме у своєму сусідстві належних і відданих союзників. Але зате ССРСР має В'єтнам із дуже добре озброєною і вишколеною двомільйонною армією, який радий буде поширити свої впливи коштом Китаю. Мілітарні спеціалісти припускають, що евентуальна війна між Москвою і Пекіном готова обмежитися до такої міри, в якій Москва вирішить, „скільки їй слід загарбати і закріпити“ нової території, щоб воєна змогла її не лишень проковтнути, але і „стравити“...

Якщо Москва не бере під увагу такої можливості, то тоді чому понад один мільйон советського війська стоїть на китайсько-советському кордоні? І чому Москва кидає мільярди для того, щоб розбудувати, якомога швидше, залізничні і сухопутні шляхи у Забайкаллі?

В західних політичних колах не без слушности, зауважують, що постійні перестороги Пекіну перед „московською гегемонією“ дуже далекі від того, щоб їх можна було називати лише „політичною параноєю“. А прискіплене зброєння Китаю і нещодавні відвідини Китаю „окремим штабом“ із понад 50 військових спеціалістів із Пентагону, — тільки і підтверджують здогад про неминучий зудар між Советським Союзом і Китаєм.

ЧИТАЙТЕ, ПЕРЕПЛАЧУЙТЕ, ЖЕРТВУЙТЕ НА ПРЕСФОНД „ВІСНИКА“!

НАЦІОНАЛЬНА ПРЕСА Є ТАКОЖ НАЦІОНАЛЬНОЮ ЗБРОЄЮ!

Проф. І. Левадний

Величний пам'ятник поетичного генія Івана Франка

Сімдесят п'ять років тому, 20 липня 1905 року, Іван Франко написав пролог до своєї геніяльної поеми „Мойсей“, що як і „Каменярі“ була вінцем цілої його багатогранної і широкої більшості.

З початком нового століття, коли затихли різні напади, втягнені у мирну наукову працю львівського Наукового Товариства імені Шевченка і журналу „Літературно-Науковий Вісник“, Франко відчув нові сили та прагнення до літературної творчості.

Вибух революції 1905 року захоплено зустріли всі українські письменники, як здійснення заповітної мрії про визволення рідного краю. „Мріє, не зрадь!“ — закликала Леся Українка. Могутній політ орлів на болю виспівував Олександр Олесь. Франко жадібно дивився на події, що розгортались за Збручем, очікуючи наближення хвилини, сприятливої для визволення України і сподівався появи провідника, що як старозавітній Мойсей введе його нарід на шлях волі і щастя.

Під безпосереднім враженням бурхливих подій на Сході, Франко розгортає кипучу працю над своєю поемою на старозавітню тему, в алегоричній формі порівнюючи долю українського народу до долі ізраїльтян. Створюючи образи з історії Старого Заповіту, поет думав про український нарід і звертався до нього з метою його розбудити, збудити в ньому ідею власної держави. Він бачить трагічне політичне становище народу, але відчуває в його мові і піснях запоруку кращого майбутнього.

Франко звертається у Пролозі до свого замученого розбитого народу, покритого людським призраком. Занепокоєний майбутнім народу, він з сумом запитує, невже народові присуджено бути тяглом у бистроїзних наїздах сусідів, невже йому приречена лише „укрита злість, облудлива покірність „усякому, хто зрадою і розбоєм його скував і заприсяг на вірність. Невже народові не судилось довершити справу, яка виявила б безмірність народних сил. Невже даремно дали сили йому свою душу і тіло. Невже даремно весь край був политий кров'ю народніх борців і йому вже не пишатись в красі, свободі і здоров'ї? Невже даремно в слові народу іскряться сила і м'якість, дотеп і по-

туга — все те, що може піднести догори дух. Невже задарма в народній пісні ллється туга і дзвінкий сміх, жалощі кохання і світляна смуга надій та втіхи.

Поет не припускає цього. Його народіві судились не тільки самі гіркі сльози і зітхання. З великою силою висловлює Франко глибоку віру в силу духа і в день народнього повстання, хоче виголосити палке слово, почати палку пісню, що піднесла б мільйони за собою, окришила, повела на шлях спасіння. Він відчуває, що не таким, як він, „знесиленим журбою, роздертим сумнівами, битим стыдом“ провадити нарід до бою, але вірить у прийдешню світлу годину і пророкує народові величне майбутнє:

Та прийде час і ти вогнистим видом
Засяєш у народів вольних колі,
Труснеш Кавказ, вперешешся Бескидом,
Покотиш Чорним морем гомін волі
І глянеш як хазяїн домовитий
По своїй хаті і по своїм полі.

І Франко просить прийняти цей хоч і повитий тугою слів, але повний віри, гіркий, але вільний, политий сльозами завдаток народньому майбутньому, скромний весільний дар поета народньому генієві.

Давши таке яскраве патріотичне звернення до народу, Франко розгортає перед читачами титанічний образ старозавітного пророка. Посвята, велика ідейність, пристрасність героя є немов словесним зображенням того, що дав у мarmorі геніяльний мистець Мікель Анджельо Буонаротті. Характеристично, що Франко, який ніколи не бачив в оригіналі скульптури Мойсея долота Мікель Анджельо, наділив його тими рисами, що і творець статуї в Римі. Геніяльний різьбар доби італійського Ренесансу і український поет початку ХХ століття однаково сприймали якості свого героя і відтворили кожний у своїй діяльній творчості.

Могутнім провідником народніх мас виступає Мойсей у Франка:

Із неволі Міцраїм свій люд

Вирвав він, наче буря,
І на волю спровадив рабів
Із тіснин передмур'я.

Перед ним рзступається Червоне море, він нестримно веде за собою нарід у щасливе майбутнє, туди до берегів блакитного Йордану, де лежить прекрасний Заповітний край. Але сама діяльність Мойсея розкривається в поемі вже по сорока роках блукання в пустелі на межу Заповітного краю. Нова генерація, що зросла в часі мандрівки, не слухає вказівок пророка, сприймає його слова як байку, незадоволені його керівництвом нові ватажки Авірон і Датан каламутять народні маси, підбурюють їх проти пророка.

Мойсей глибоко переживає це, але не впадає у відчай, відчуває, що більш за все прив'язаний до свого народу, якому віддав усю силу своєї боротьби, ввесь свій вогняний темперамент трибуна:

О Ізраїлю, якби ти знав,
Чого в серці тім повно!
Як би знав, як люблю я тебе,
Як люблю навимовно!
Ти мій рід, ти дитина моя,
Ти вся честь моя й слава,
В тобі дух мій, будуче мое
І краса і держава.

Відчуваючи близьку смерть і свідомий конечности досягти межі Заповітного краю, пророк уночі рушає сам туди. Самотній, у пустелі, під враженням нашіптунвань духа сумніву і зневіри Азазеля. Мойсей починає піддаватись сумнівам. Він роздумує над тим, де причина його життєвої невдачі, чи не переважали в ньому особисті амбіції над покликанням жертвенного служіння і чи не був Хоривський вогонь лише оманною.

Ранком увесь нарід побачив на горі в пурпуровому сьйві велетенську постать людини з піднесеними догори руками:

Це Мойсей на молитві стоїть,
Розмовляючи з Богом
— несміливо один за одним повторювали люди.

Довго і невтомно молився пророк, а вночі його знову спокушав Азазель, переконуючи в сумному майбутньому для ізраїльського народу в Заповітному краю, тісному і оточеному з усіх боків неприязними сусідами. В тяжкій зневірі влав Мойсей на землю з трагічним вигуком: „Одурив нас Єгова!“

І тоді вдарив грім, зірвався вітер, полив дощ і з теплим леготом почув Мойсей голос Божий. Перед враженим пророком відкрилась велика істина. Він дізнався, що хоч які б не були переживання, царство Духа збережено для його народу. У тріумфі Духа, а не матерії символ майбутнього, яке забезпечить його народові стати власником найвищих духовних скарбів, паном земного круга. Це здійснять нові покоління, а Мойсей, що піддав сумніву Божу Волю, побачивши ту Заповітню Землю, сам не вступає до неї.

Коли ранком прокинувся табір, пророка не було. Лише тепер зрозуміли люди всю велич посвяти Мойсея, усвідомили, що життя без ідеї, живим втіленням якої він був, нічого не варте:

...І було те „нема“,
Мов жах смерти холодний.
Чули всі: щезло те, без чого
Жить ніхто з них не годний.

Те незримо, несхопне, що все
Поміж ними горіло,
Що дало їм змисл життєвий,
Просвітляло і гріло.

Жах і відчай опанували всіма. І серед загальної паніки та розпачу рантом пролунав голос Єгошуї, князя конохів: „До походу, до зброї!“

Цей заклик іти слідом Мойсея, увічнити тим вдячну пам'ять про нього „зірвався як орел“, зробив блискавичний злам у свідомості людей, змусив їх одразу рушити вперед туди, куди кликав і сорок років вів Мойсей. Вони одразу відчули себе героями, здатними зробити великі подвиги, підвестись на гори, розкрити в бризки Йордан, розтопити як лід ревом сурми Іерихонські мури:

І зірвався той крик, мов орел.
Над німою юрбою,
Прокотився луною до гір:
„До походу! До бою!“

Ще момент і прокинуться всі
З остовпіння туного,
І не знатиме жоден, що вмиць
Проступило до нього.

Ще момент — і Єгошуа крик
Гірл сто тисяч повторить;
Із норманів ліпних ся мить
Мов героїв сотворить.

Задуднять — і пустинні пісок
На болото замісять,
Авірона камінням поб'ють,
А Датана повісять.

Через гори полинуть, як птах,
Йордан в бризки розкроплять,
Єрихонські мури мов лід
Звуком трубним розтоплять.

І підуть вони в безвість віків,
Повні туги і жаху,
Простувать в ході духові шлях —
І вмирати на шляху...

Нестримний рух сотень тисяч людей, бойові вигуки, кінський тупіт, звуки сурм та могутня музика перемоги, якою скінчується поема, звучить як пророкування, що йдучи цим шляхом, нарід здобуде перемогу і стане вільний.

Своєю поемою Франко показав непохитність своїх переконань у світле майбутнє України, висловлених ще перед тридцятьма роками, на початку творчості в „Каменях“, тим ствердив свою перемогу над Азазелем, над сумнівами та зневірою і так величаво закінчив свою творчу діяльність.

Поема лишилась безсмертною, як безсмертною була ціла Франкова творчість. Мойсеєм українського народу, як раніше Великим Каменярем, стали називати люди автора. В 1913 році, під час святкування Франкового ювілею, численні привітання до нього рясніли цитатами з „Мойсея“. Про Франка говорили те, що він писав про Мойсея:

Я ж весь вік свій, весь труд тобі дав
У незломнім завзяттю.
Підеш ти у мандрівку століть
З мого духа печаттю.

Коли 1-го березня 1918 року українські війська під керівництвом Симона Петлюри ввійшли в Київ, Микола Зеров виступив зі статтею про Головного Отамана в київському журналі „Книгар“, а епіграфом до неї взяв витяг з „Мойсея“, присвячуючи Симонові Петлюрі рядки:

Все, що мав у житті, він віддав
Для одної ідеї
І горів і яснів і страждав
І молився для неї.

Поема викликала чимало наслідувань. Уже в на-

ші дні, у вільному світі поет з молодшого покоління Леонід Полтава присвятив свій вірш Франкові, течно придержуючись у ньому ритму і розміру „Мойсея“:

В темні дні, домовинно — нічні,
Понад вежами Львова
Спалахнули бенгежні вогні
Українського слова.

Виростали вони і цвіли
Впарі з сонцем, в zenіті,
Хоч згірдливо всміхались орли,
Адже в кузні вогні ті.

Посміхнувся і син коваля —
Чорнорукого Яця.
Він збагнув, що одвічна земля —
Кузня вічної праці

І на ній найніжніші квітки
І найтяжчі будови —
То плід сонця, людської руки
Ще й вогненного слова...

...Глянь: над прахом орлів устає
Той вогонь величавий,
В ньому — дух твій, майбутнє твоє
І краса, і держава!

Величавий пам'ятник українського письменства — поема „Мойсей“ — була і лишається одним із кращих творів української поезії.

На російську мову поему „Мойсей“ переклав П. Дятлів, на німецьку мову — А. Ш. Вуцкі.

АГЕНТУРНА ANTIУКРАЇНЬКА „РОБОТА“

До уваги тим, хто їде до ССРСР як турист

У Києві діє агентурне московсько-большевицьке Товариство дружби і культурного зв'язку з зарубіжними країнами. Голова — кагебіст Василь Оснач.

Головою подібного Т-ва „для зв'язків з українцями за рубежем“ — під назвою „Україна“ (!) є Володимир Бровченко (псевдонім), а так зв. Український Комітет миру очолює запроданець українського роду Олесь Гончар, якому „особливо активно“ допомагає Віталій Коротич.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ФОНД — ЦЕ ГОЛОВНА ЕКОНОМІЧНА ПІДПОРА ДЛЯ ВЕЛИКОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ПРАЦІ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ АМЕРИКИ.

Богдан Лівчак

КАРЛИКОВЕ ГУЛЯЙПІЛЛЯ

В 1977 р., появилася в пресі „Деклярація в українській справі“, яку підписали представники: московські, польські, чеські й малярські. Не підписав ніхто від румунів. Це народи — найближчі наші сусіди і, одночасно, „найсердечніші“ сусіди.

На сторінках „Українського Народного Слова“ в жовтні 1977 р. була поміщена моя стаття „Чи це в українській справі“? Там написано, „Чи можна вірити, що в тій „деклярації“ є хоч дрібка правди? Думаю, що зайвим дошукуватися її там. Не для цього вона скомпонована. Найкращим доказом є, власне, те, що один наш сусід не дав підпису під „деклярацією“, щоби не брати на себе якогонебудь зобов'язання на майбутнє.

Московські наші „приятелі“ підсувають дуже рафіновану штуку: „Давайте, хахлушки, построїм референдум“.

Думаєте, що немає таких добродушних хахлушків? Аж захлинаються: „Дивись, брате, та ж вони хочуть дати нам без кровопролиття „самостоятельную“ Україну!“. „Демократи“ заметушилися і почали балакати з такими ж „демократами“ московськими. У висліді їх розмов появилася „Московсько-українська заява“, яка була проголошена в половині 1980 р. („Заявление“).

Між іншим, у тій заяві написано: „Проголошуючи принципи і ще раз підкреслюючи, що нас об'єднують ідеали демократії, гуманності і добросусідських взаємин самостійної України і незалежної Росії“.

Про це, що москалі не знають історії, нам відомо, бо в історії комуністичної партії жадної історії не було, бо її нікому в московському ханаті не потрібно знати. Але дивно, що наші „демократи“ ще настільки наївні, що вірять москвинам у їхні „гуманні“ слова. Час би нашим „демократам“ простудіювати історію України, а ще з більшим запалом — історію московських загарбань.

Щоб не заплутуватися в тих справах, я на початку заявляю, що не буду поміщувати жадних прізвиськ ні з однієї, ні з другої сторони.

Московських партнерів-дисидентів, які набрались охоти „разгаваривать с хахлушками“, ми вже мали змогу добре пізнати, вони усі поголовно пустили фарбу... при усяких своїх писаннях чи усних заявах

про голубці, галушки і водку. Найважливіше те, що один із них вже Лівобережну Україну списав з українського конта. Говорючи образово, з московського сюрдута, зшитого демократичними нитками, вилазить аж надто разяче московський царський та ще який там шовінізм.

Тим більше, власне, немає в мене найменшого бажання подавати прізвиська наших „демократів“, які мимо того всього — сунуть у московську пашу, як нетля до світла, у якім і гине.

Неприємно прочитувати їхні прізвиська під такими глупими заявами. Не одного з підписаних знаю ще з України, з не одним приходилось працювати на тодішнім студентським терені у Львові. Ніколи й не припускав, що може дійти до чогось такого, що зараз „завехторили“ усякі перебіжчики з політичних середовищ і назвали себе „демократами“.

Про появу „демократичної“ заяви, яку видали ті перебіжчики разом з москалями, дізнався я щойно зі „Свободи“ 1-го березня 1981 р., з новинки „Зголошують підтримку московсько-української заяви“, яку підписали десять наших „демократів“. Саму заяву вчитав з „Українських Вістей“ з Детройту.

Вже сам факт, що ця заява в цілості не відважлася помістити „Свобода“ УНСоюзу, сам за себе говорить. Це до решти розторошує вузьколобі кнринницькі дії цих „демократів“. Чиста справа потребує чистих рук і навпаки — чисті руки виконують чисту роботу, а тут, як це би назвав пок. Д. Донцов — „чуті солодкаво нудкавий запах трупа“, а я додаю: це зрада української справи.

Та подумайте, скільки у тих „демократів“ пихи, гордості, зарозумілості, мовляв, ми не якісь там селенки — ми сіль землі, ми мозок народу!..

Про сіль часто чуємо, що вона звірюється і тоді вона все одно нікуди не годиться. А розум? — Гітлер також кермувався розумом, та й закінчив без розуму...

У „Свободі“ є ціла пригорща підписів, і це, як подають, самі інтелектуали: політики, публіцисти, професори, поети, мистці, громадські і культурні діячі...

Це все для підкреслення, які то вони дуже „важні“.

Варто їм пригадати слова Бісмарка про „три сотні професорів“. Думаю, що вони, ті інтелектуали, чули про це на своїх студиях, а може, сталося так, як то буває: вчився, вчився, а дурним помер... Для більшого завищення себе, підкреслення своєї „високопрестижевої дії“ подають імена деяких московських дисидентів, які, мовляв, мають міцні зв'язки з московським народом і великі впливи серед народу. Та це звичайна побрехенька, бо знаємо загально і про це пише преса, що московські дисиденти взагалі не мають жадного впливу на московський народ. Можна взагалі про це писати б, бо ж тих „демократів“, і це вони самі стверджують, є жменька. „Українські Вісті“ пишуть, що тільки завдяки поодиноким особам вони є спроможні цю лівоуердепівську газету видавати. Один добродій дав уже 34,000 дол. на цю „ідею фікс“.

Хто вони, оці „демократи“? Це підтоптані віком люди. є між ними і „вісімдесятники“. І чого ж ця стареча суне в обійми „старшобратських“ даунів? Це зманіровані типи людей, які ніде не загрили місця в українським організованім житті. Їхню ментальність ми мали нагоду докладно простудіювати минулого року на XIII Конгресі УККА. Це — визнаві тоталітарної „демократії“, плутократи.

Хто спонзорує замотеличених „демократів“? А хто ж, як не дисидент з Парижу і московський солдат, як то „авторитетно“ стверджує головний секретаріят „демократів“. Це типи людей, які на ганьбу самим собі пішли лизати патинки московським соединителям. Колись Леніна переслали до Москви у запльомбованому вагоні робити революцію, тепер Москва прислала їх сюди, щоб „роботали для родіни“.

Пригляньмося ближче до „наукової“ праці деяких із тих „демократів“, і будемо мати загальний образ їхнього „наукового“ стажу.

Чомусь приходять на думку в тій хвилині пок. вже проф. д-р Панчишин, коли у Львові відновлено українську державність 30 Червня 1941 р. і запрошено д-ра Панчишина взяти пост прем'єра уряду: цей науковець, у своїй скромності, не прийняв того посту, рішився взяти пост заступника прем'єра.

Справді, гідний для наслідування жест науковця. Варто „демократам“ подумати про це, а не теревенити кат зна що, коли дана особа буде звітувати про свою поїзду по Укр. ССР. Чи до цього потрібно аж такого претенсійного наголовку: „Україна 1981 р. очима науковця“?

У „Свободі“ 14-го березня 1981 р. у статті „Заразнення жінки в ССР“ авторка В. Д. пише: „Юна мати-рахівник, яка працює в міністерстві хемічного промислу, хвора на туберкульозу, з туберкульозним чоловіком (ця хвороба є епідемією скрізь у ССР“).

Перш за все, що таке епідемія? У словнику чужих слів сказано: „Заразлива хвороба, що набрала тимчасового характеру пошести в якійсь місцевості“. Отже, може бути якась грипа, інфлюенца, дитяча хвороба, які навіщають місцевості і зникають. Називати туберкульозу „епідемією“ аж ніяк не можна, це не науково, бо лікування туберкульозу не можна обмежити до кількох днів чи тижнів.

Чому старші люди і навіть діти хворіють туберкульозом? Організми недоживлювані і перестуджувані є податливими на туберкульозу. Скільки тієї нужди є у московському царстві сатани! Не знаю, як там, у властивому московському ханаті, — мене болить найбільше доля мого народу. Знаємо, що Симоненко помер нібито від раку чи таки туберкульозу. Дзюба хворіє туберкульозом, син О. Мешко також. Немає змоги перечислювати їх усіх. Нам усім знана страшна нужда українського народу під московським чоботом. Тут і треба дошукуватися причини хворіння туберкульозом великої кількості українців в Україні.

Називати туберкульозу „епідемією“ — це брак знання підставових речей, а в дальшому затаювання жорстокої московської дійсности в Україні.

В обох наших щоденниках був допис про поїзду одного професора до Канади, де він виголосив ряд доповідей, а між ними „Міжнародний правний статус УРСР“, себто про Україну — московську колонію. Тут треба додати, що цей професор, це гейби „батько“ цього „наукового“ дивогляду, і цю „наукову“ ерунду наші лизацькі елементи всадили в „Енциклопедію Українознавства“.

Зі стилю допису видно („Свобода“ з 1-го квітня 1981 р.), що автор М. Мартин самим миром мазаний, що й той професор: більше улесливих слів, як суті. Аж лоскочуть комусь попід черево такі підхліблюючі вирази, як „наукові доповіді гостя з Чикаго втішалися популярністю та численною присутністю слухачів. Доповідач зумів внести нові і свіжі думки до порушених тем“. Справді, цікаво, що „нового і свіжого“ вніс цей професор у поняття московської колонії УССР, і це тоді, коли наші

каторжники пишуть до ООН, щоби Україну вписали чи пак зареєстрували, як колонію Москви!

Дехто не хоче чи не може зрозуміти лівизни, яка загнідилася у „Свободі“. Старший колега редактора-емерита маячить про безпідставне обвинувачення, мовляв, що таке щось не існувало у 20-30-их роках. Справді, що не існувало, прямо тому, що такої лівизни, як зараз, яка наче якась язва навістила наші деякі кола, ніколи ще не було.

Найкращим доказом тої лівизни є справа проф. І. Телюка, члена Контрольної Комісії УНСоюзу. Він написав статтю „А що далі“, — з приводу лівацьких вибриків на Конгресі УККА: лівацькі елементи не дозволили її помістити, бо вона до друку „не надається“. („Свобода“ 25-го березня 1981 р.).

Повернімся ще до того професора і його лівацьких теорій про московську колонію, як переємницю УНР. Дуже треба сумніватися у тім, що такий професор міг заімпонувати слухачам якимись „новостями“ про московську колонію, а слухачами там були хіба такі самі ліваки, як і професор. Треба одно ствердити: люди складають грубі тисячі на „Енциклопедію Українознавства“ НТШ, а професор роз'їжджає по Канаді і ширить московську „грязь“ серед народу, і то саме в той час, коли загально проходило святкування Січневих Роковин! Тут маємо ще один приклад „високої якості наукової“ діяльності „демократів“. До цього слід додати, що цей же професор також підписав московсько-українську заяву. То є прямо геніяльна постать: в одній особі виступає і радянофіл, і москво-русофіл. Поляки мають на щось таке цікаву назву: „Професор вшехнау“.

На кінець годиться згадати про одного публіциста, який також фігурує між підписаними. В „Свободі“ з червня 1975 р. була стаття того ж публіциста: „Час на перегляд і час на зміни“. Це була 9-кілометрова ковбаса, себто в 9-ох числах стаття.

Вже проминуло шість років, відколи той задикуватий публіцист почав у „Свободі“ виливати свою жовч на гетьмана Б. Хмельницького. Страшними промом ревів він про „час на перегляд і час на зміни“. Скільки і що він переглянув, годі щонебудь ствердити, бо ж він, як сказано на початку, „сіль землі“ і „мозок народу“. А які зміни прийшли, на ліпше чи на гірше? — З „революційного демократа“ обернувся в „демократа“, десь по дорозі загубив... революцію. Тепер з такими самими „демократами“ пішов лизати патинки московським соедини-

телям, тому мусів революцію відкинути. Що ж хотів той публіцист від гетьмана Б. Хмельницького, найбільшою будівничого Козацької Держави?

Зараз же на вступі ось які колючки він висуває. „Чи ж не ми самі в Переяслав залізли, в ярмо Москви, якого сама Москва нам навіть не пропонувала? Бо наш гетьман не уявляв себе інакше, як чийсь васалем, і шукав підпори своєї влади не в силі свого народу, а в силі протекції чужих суверенів“.

Не думаю входити в дискусію на порушені в тій статті справи, бо висловлені в ній думки не відповідають моїм заінтересуванням. Автор подав, так би мовити, цілий „букет“ суперечних собі думок.

Як би ми не підходили до тих справ, одначе ми живемо в часі, коли наука взагалі, а наша наука зокрема пішла милевими кроками вперед. Стає прямо незрозумілим, як може сьогодні публіцист повторити всоте перемелювані небелиці, а не вкладати нічого справді нового? Наші науковці (не ті, найновіші, а старі ще школи) придбали вже багатющий матеріал на цю тему. В демагогію бавитися не лицює публіцистові, коли він опинився у середовищі інтелектуалів, які на кожному місці чваняться своєю „науковістю“. Сьогодні на підставі досліджених матеріалів відомо, як це було з тим „залаженням“ у Переяслав. Науковці з „демократів“ повинні брати це під увагу. Та, здається, свій знайшов своїх.

Дозвольте запитати, а куди ж пішов цей публіцист і його компаньйони шукати підпори для своїх „інтересів“? Чому він і ті усі, які підписують ганебні заяви з московським охвістям, не шукають сили у силі свого народу, а лізуть у московську грязь по самі вуха?!

Від самого початку гетьман Хмельницький зустрічався з опозицією. Полковник миргородський Матвій Гладкий і брацлавський Данило Нечай казали у вічі Хмельницькому: „Ей, Хмельницький і Польський король — наш король і пан, і лишиться паном і королем, а ти королем не будеш, тільки як тепер еси, так і зістанеш нашим братом і товаришем“.

Полтавський полковник Мартин Пушкар організував дейнеків (дейнека — дрючок). Це щось вроді наших сепаратистів на XIII Конгресі у Філадельфії, які вправді без дрючків, але з шумом і галасом залишили залю нарад. Відомо, що тих дейнеків чи

пак реbelieю Пушкаря мусів гетьман Виговський здусувати силою.

Тепер ще кілька слів для наших новоспечених „демократів“ про московську „демократію“ у 1917 р. Подаю за Кедровським „1917 рік“, стор. 482. Це була „Всеросійська Демократична Народа“, де було 18 осіб від українських демократів, які з благанням зверталися до московських русотятив, ось як: „Переїміться довір'ям до нас, зрозумійте наші потреби... Дайте нам свою братню руку!“ Це те саме, що й зараз чуємо від наших „демократів“. Та коли русотяни почули про вимогу з'єднання всіх земель України, то московська банда з люті ошаліла, було чути вереск і вигуки: „Кавказ! Московську губернію заберіте себе! Сібір теж ваша: Давольна! Пашол вон!“ А в Якутську область — пашлі-і вон!“ Усіх українських демократів добре при тім опльовували з балькону.

Добру школу пройшли наші демократи, лише шкода, що там не було Винниченка, може прозрів би... Це так, як прича про сліпородженого...

Не завадить, як і зараз наші інтелектуальні „демократи“ дістанувь подібну лекцію...

9-Й ВІДДІЛ ООЧСУ В КАРТЕРЕТІ

Загальні Річні Збори 9-го Відділу ООЧСУ в Картерет, Н. Дж., відбулися 28 березня 1981 р. в приміщенні Українсько-Американського Горожансько-Клубу.

Збори відкрив і привітав присутніх членів і гостей голова Відділу друг Іван Рачинський. На внесок д. Івана Кушніра, піддержав Іван Глушик, вибрано президію в складі: Осип Глушик, голова, а Володимир Яків секретар. Протокол з минулих зборів відчитав секретар В. Янів, прийнято односторонно, без поправок. Голова Відділу подав, що відбуто 6-ть членських сходин Відділу і 4-ри Управи; стан членства по кінець 1980 р. 21 член. Наш Відділ активно брав участь в рамцях УККА у підготові Свята 22-го січня, Шевченківського свята, 30-го Червня; брав участь у маніфестації і писаннях листів до сенаторів в обороні політичних в'язнів, як Ю. Шухевича та інших. Успішно перепровадив коляду на ВФ. та Писанку. Гідно був репрезентований наш Відділ делегатом на 13-тій Конвенції УККА і 19-тій Конвенції ООЧСУ.

Секретар відділу д. Василь Матлага подав у сво-

ему звіті, що вислав листи до Головної Управи і до інших організацій, одержав 17 листів; написав протекоти з членських сходин як рівнож Управи, написав кілька дописів до укр. і амер. преси про громадську працю Відділу на нашому терені, брав активну участь у святах, маніфестаціях, збірках та конвенціях. Звіт за фінансового референта М. Гидзіка подав голова Відділу (у касі є 971 дол. 85 ц.).

Інші члени Управи також подали докладні звіти. За контрольну комісію звітував Іван Кушнір. Відбулась довша дискусія над звітами, в якій брали участь усі присутні, Голова конт. ком. вніс внесок, щоб перенести наші гроші до „Сити Банку“, як рівнож подав внесок на уділення вотум довір'я уступаючій Управі. На внесок І. Глушика, піддержаний І. Васічком перевибрано управу на 1981 рік в такому складі:

Голова Іван Рачинський, заступник Іван Глушик, секретар Василь Матлага, фінансовий Мирон Гидзік, орг. реф. Осип Глушик, культ. осв. реф. Богдан Терещевський, прапорносець Іван Васічко, член Упр. Володимир Яків, Господарчий Микола Кухта. Кон. Комісія: голова Іван Кушнір, члени Теодор Дреботій і Яків Турко. Голова відчитав обіжник Головної Управи в справі 40-ліття відновлення УССД.

Голова Відділу на закінчення подякував за довір'я і просив усіх членів до активної праці у Відділі, у Визвольнім Фронті і в УККА.

Василь Матлага

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ,

Редакція і Видавництво „Вісника“ ООЧСУ бажують Вам і Вашим родинам та знайомим приємного літнього відпочинку і нових сил для суспільно-громадської праці в новому осінньому сезоні!

УВАГА, ЛЮБИТЕЛІ КНИЖКИ!

У всіх Відділах ООЧСУ та ОЖ ОЧСУ Ви вже можете придбати — тільки за три долари — чепурно видану В-вом „Америка“ книжку „ГЕРАСЬ СОКОЛЕНКО“ — про молодого поета, жертву українського Голокосту в часі Другої світової війни.

Чудові патріотичні поезії, велика поема про Крути. Видання АДУК і ООЧСУ в 1981 році.

Надія Наум

ВАШІНГТОНСЬКІ ВЕЛИКОМУЧЕНИКИ

У дотепному нарисі під наг. „Повернувшись із 12-річного „заслання“ ред. Мстислав Дольницький (див. „Америку“ ч. 190 й далі, 1980 р.) трохи відхилив заслону нічим неоправданої таємничості про життя й працю Українського Відділу („Деску) найсильнішої радіовисильні ЗСА „Голос Америки“.

Як американський громадянин українського роду, який володіє журналістичним пером і українською мовою, автор нарису свідчить, що „12-річне життя на „засланні“, себто в супер-бюрократичному офіційному Вашингтоні, „було сіре, безтурботне, людина жила з дня на день... П'ять днів, 8 гг., з того всього кілька справжньої праці, не більше як 150 рядків у день і кожних два тижні — „товстий“ чек“.

Ініціатива? Журналістичні мандрівки? Змаг України за вихід із СРСР? Розшуки українсько-американської тематики, важливої для ЗСА і для Нескороної України?.. — ні.

„Юкрейнієн Деск“ під керівництвом раніше п. Михайла Терпака, тепер п-ї Оксани Драган (дочки редактора-емерита) живе фактично „на всім готовім“. Автор нарису свідчить:

„Обмежена відповідальність (бо все приходило готове з „Нюз-руму“, з Державного Департаменту, чи Білого Дому та і всіх кінців світу) й все, що треба було зробити, то адоптувати матеріял чи перекласти його на українську мову, інколи редагувати матеріял інших“, Тут не згадано, що „адоптувати чи перекладати“ на українську мову доводиться в українському відділі „Голосу Америки“ не лише з англійської мови, а й від „старшобратського“, велетенського по кількості затрудуваних осіб „советського відділу“ — російського. Там, у рос. відділі, колись стало працював, напр., проф. П. О-

дарченко, який спеціалізувався з перекладах з англійської на російську або ж писав російською мовою... З того „старшобратського“ відділу приходили іноді матеріяли до сл. п. Євгена Приходька, який нарікав, сварився, але був таки змушений перекладати чи адоптувати, ніби він не мав до розпорядження „телетайпів“ чи власної, української голови і розуму. За през. Джансона і Картера напрямні праці українського відділу „Голосу Америки“ зводилися до безконечних інформацій слухачів в Україні, наражених на переслідування московсько-большевицького окупанта, про те, скільки в ЗСА прокладено нових шляхів, скільки є холодильників, і скільки є добра в тих холодильниках... Такі теми були улюбленими і найбільш підходящими для тогочасного керівника укр. відділу п. М. Терпака.

Зрозуміла річ, його підвищили: п. М. Терпак є уже „заступником шефа Відділу „Голосу Америки“ для СРСР“ (див. „Свободу“ з 9. 1. 1981 р.). Бюрократична машина у Вашингтоні працює з подивугідною справністю, інша річ — наскільки на користь Америки і її вільнолюбних ідей?

Ця ж сама бюрократична машина утримує при праці в американській радіовисильні „Свобода“ („Лібєрти“, раніше — „Освобождение“) у Нью-Йорку і в Мюнхені отакого собі „редактора“ п. М. Геруса, проти поведінки і проти „редакторських замашок“ якого протестували і протестують всі працівники українського відділу тієї радіовисильні.

Міркування усіх бюрократів прості: якщо людям удасться нагнати п. Х за хамську поведінку чи ретельне викреслювання українських історичних дат і т. п., то прийде черга й до п. Ігрика, а там і до мене... Бюрократи в самообороні — одностайні, будь вони за демократичного Президента чи реслу-

бліканського. Вони потворили клани, крізь які не можуть пробитися ні талановиті українсько-американські журналісти, ні знавці української історії, мови... Літера „Г“ заборонена Москвою в Україні? — не вживайте літери „Г“, не вимовляйте того звуку в програмах для Укр. ССР, бо то вже буде „контрреволюція“! Не кажіть до мікрофону „дАмпа“, тільки „дАмпа“, бо так вчить змосковщений правопис в Україні, хоча вся Західня Україна, вся Буковина, вся Полтавщина й суміжні райони мають у вимові яскраво пом'якшене „Ль“.

Ще добре, що за През. Картера дозволили говорити в Україну про дисидентів, але, боронь, Боже, не про національні аспірації 50-мільйонного народу! Говоріть так, як вчить ген. Григоренко: з „великим“ російським народом має бути дружба, бо він „великий“ російський народ — „поневоленний“... партократами. Так нібито Україна — українізує силою й підступом Росію. Нібито Вірменія — вірменить москалів... Нібито Грузія забирає під різними ярличками „п'ятiletok“ різне добро з Росії. Нібито казахи творять у Росії казахські школи...

Америка ще не збагнула, що в світі іде боротьба не за людські, не тільки за людські, а в першу чергу — за національні права, бо без них не може бути здійснення і людських прав. Можливо Уряд През. Регена це збагне, як уже збагнув державний секретар ген. Гейг зміст імперіялістичної Росії, що приховалася за ширмою ССРСР та комунізму...

А що ж в українському відділі „Голосу Америки“ у Вашингтоні?

Ред. М. Дольницький свідчить, що „державний пост „на заслання“ у Вашингтоні . . . „був відпочинком й в додаток добре оплачуваний“.

Чим же в цей час займається п. Михайло Терпак на своїх високих позиціях? В українському відділі „Голосу Америки“ — криза, бракує фахівців, бо не кожний може витримувати „адаптацію“ з телетейпів чи ще гірше — з російського відділу „Голосу Америки“.

Довідуємося зі „Свободи“ з 9. 1. 1981 р., що п. М. Терпак вже не пробує перекладати з російської мови на англійську... Таку спробу він зробив був із Чеховим, наплів у перекладі небиліць, осоромився, бо не володіє російською мовою (він уродженець Закарпаття і вихованець чи не якоїсь „академії“ Духновича), за що дістав гострий осуд американської критики. Тому переключився тепер на . . . будівництво церков; Цей новоявлений архи-

текст складає з паличок подобу церкви, і склав одну з „1,400 кусників“, як свідчить „Свобода“, малих, звичайно, бо великих церков цей новоспечений архітект з „Голосу Америки“ будувати не вміє. А так ось — по столярству, то ще сяк-так...

Заступник шефа Відділу „Голосу Америки“ для ССРСР навіть приніс таку свою „церкву“ до „Свободи“ у Джерзі Ситі, і „Свобода“ відразу ж все це охоче „пропечатала“.

Чи ви бачили на сторінках „Свободи“ УНСоюзу серйозне обговорення справ і проблем українського відділу „Голосу Америки“ у Вашингтоні?

Пошо? Чи не краще дати фізіономію п. Терпака, з усмішкою добре випрасуваного бюрократа?

А український слухач там за тисячі миль від Вашингтону?

„...Все, що треба зробити, то адоптувати матеріял, чи перекласти його на українську мову“, — свідчить ред. М. Дольницький.

У Вашингтоні відбуватимуться тепер далекоїдучі зміни. Новий Уряд передає все „Бюро людських прав“ під „опіку“ лише однієї особи. Заноситься на зміну в закордонній політиці ЗСА, і то в сторону національної політики, а не безкостих „людських прав“. Доцільно було б керівним органам Українського Конгресового Комітету Америки відвідати, так би мовити, український Вашингтон, і не лише український, а й американський, державний, творчий, провідний, а найперше — Укр. Деск у „Голосі Америки“.

Добре, що великомученики в українському відділі „Голосу Америки“ мають „товсті чеки“, на те це й державна служба, на те й Америка! Але є багато інших справ, крім чеків. Є могутня вільнолюбна Америка — і є великий європейський народ, приборканий, але не упокорений після 350 літ неволі! Той народ, український, як і багато інших, з тугою дивиться на Америку, і досить розповідати поневоленим націям про танді й холодильники! Час заговорити і про 30 червня 1941 року!

Покищо не бачимо змін. Вашингтонські великомученики мають „всього кілька годин справжньої праці“ в „Голосі Америки“, а заступник шефа Відділу „Голос Америки“ для ССРСР „з власної господарки“ виточує малі церковні бані „з молодого яблуні в нашому садку“...

І все це — за гроші платників податків.

ДО ЮВІЛЕЮ ОКСАНИ КЕРЧ

Гарне лице, обрамлене волоссям, ніби у срібному вінку.

Це — Оксана Керч, письменниця, есеїстка, журналістка, лауреат Укр. Літературного Фонду ім. Івана Франка за повість „Наречений“.

Як неповторне видиво — перед її очима Україна, Львів. Там залишилася частинка серця. Там, у віці 14 років, розпочала перші літературні спроби у славній Гімназії Сестер Василянок, яка дала Україні багато жіночих талантів. Зовсім молоденькою написала повість „Хочу жити“, що так і загубилась десь у темних хмарах Другої світової війни. Друкувалася у львівському щоденнику „Українські Вісті“. Також малювала й брала участь у групових виставках АНУМ.

Життя не склалось так, як гадалось. Спершу — польський окупант, потім — фашистівсько-німецький, а там посунула й „Сибір неісходима“, як писав Тарас Шевченко.

Здавалося б, в дуже далекій Аргентині Оксана Керч втомиться мандрувати, заробляючи на хліб щоденний, втомиться позичати в Музи лебедині крила фантазії, а може втомиться й любити великою любов'ю Україну.

Ні. Нелегко було, але ж було найголовніше — воля! Працювала в Буенос Айресі в тижневику „Українське Слово“, належала там до Спільки Літераторів, Науковців і Мистців. Там же творила.

Переселившись до Америки, відчула ще більший приплив творчої наснаги — серед великої української спільноти. Тут — частина вільної України, а на Батьківщині — рідний нарід і неволя. Як же мовчати?

У творчому доробку талановитої, спостережливої, вдумливої Оксани Керч багато творів. Хто читав, той захоплювався її повістю „Альбатроси“ або „Нареченим“. Є в неї і третя повість — „Такий довгий рік“, і є ще, на жаль, не надрукована повість „Ленка“. Написала кілька п'єс, із яких „Будинок культури“ була нагороджена на Конкурсі Марусі Бек. Дала лібретто до муз. комедії „Дейзя“, у співпраці із сином, професором музики Яро Ласовським — талановитий твір, і не вина авторів, що не йде на сцені. Чекає театрального світла й дотепна комедія „У країні мильного порошку“...

Оксана Керч має й інші псевдоніми. Вона є активним, промінімтним членом Асоціації Діячів У-

країнської Культури. Так же активно вона працює і в ОЖ ОЧСУ.

Глибока, вдумлива письменниця, дотепна і влучна політична письменниця і журналістка, авторка цінних спогадів, зокрема друкованого у „Віснику“ про Гімназію Сестер Василянок у Львові, та ін. — такою прийшла Оксана Керч, замужем за письменником Володимиром Кулішем — Оксана Куліш до ще одного „Десятиліття“, міцно вписавши своє ім'я в історію української національної літератури.

Чекаємо нових творів і зичимо щиро: Дай, Боже, здоров'я, а перемоги — будуть!

Вдячний читач Л. П.

Ольга Лубська

ВИХОДЬ ДО ВОРІТ

Найглибше зворушують прості слова,
Найдалі віддаює — нещирість.
Підкував моїх коней сільський коваль,
А вони лігати навчилися.

Ім у гриви вилету чебрецевий цвіт
І пучечок холодної м'яти...
Хто сказав, що далекий до тебе світ,
Що втомилась душа пам'ятати?
На зорі
Ти виходь на поріг,
На світанку виходь до воріт,
Зустрічай моїх коней крилатих.

ВИДАННЯ УММАН В 1980-81 РР.

Українська Могілянсько-Мазепинська Академія, УМ-МАН, президент д-р Ярослав Рудницький, мала дотепер в 1980-81 роках 6 випусків „Українська Екзильяна“. Числа присвячені Конституції УНРРеспубліки, різним меморандумам Уряду УНР в 1917-20 рр. та ін. Один випуск, авторства п-ї Ольги Войценко, присвячений „Профілям діячів УНР“, останній випуск на тему „Наука й політика“.

РОЗПОЧАЛАСЯ ДЕКАДА УКРАЇНСЬКОЇ РОДИНИ: 1981—1991! КУПІТЬ ВАШІЙ ДИТИНИ УКРАЇНСЬКУ КНИЖКУ І ПЛАТІВКУ, ПОСИЛАЙТЕ ДІТЕЙ ДО УКРАЇНСЬКИХ ЦЕРКОВ, ШКІЛ І СУМА ТА ІН. ПАТРІОТИЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ МОЛОДІ! УКРАЇНСЬКА СПІВУЧА МОВА — В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ РОДИНІ!

ВИРОЩУВАННЯ МОЛОДОГО УКРАЇНСЬКОГО ПОКОЛІННЯ ЗА ОКЕАНОМ — ЦЕ НЕ ЛИШЕ КУЛЬТУРНО-ЕТНІЧНА, А Й ПОЛІТИЧНА СПРАВА!

Д-р Микола М. Аркас

ЗАДУНАЙСЬКА СІЧ

Після зруйнування Нової Січі року 1775-го, оборонці степової волі частинно примушені були упокоритись та, обернувшись у підневольних „казенних крестян“, йти в рабське послугування до нових панів, а частинно, в ім'я особистої свободи та лицарської гордості, — відмовились від рідного кутка й подалися на чужину. Якої ж сили мала бути нехоть нашого лицарства до нових проядків на Україні, яка ненависть кипіла в їхній душі до „єдиновірного“ й до „єдинокровного“ Петербургу, який онукаством та терором поневолив нашу батьківщину шукати притулку й волі у одвічного свого ворога басурманина? Сумно було січовикам розлучатися з Ненькою-Січчю, віддавати її на поталу ворогові

...І заплакали запорожці
Гей, та в Туреччину йдучи...

Коли, на Переяславській Раді року 1654 зібраний люд гукав „Волимо під царя східнього православного!“, хоч немало тих гукачів задалегідь було підкуплено москалями — вигук той був зрозумілий. Думалось багатьом, що „єдиновірний“ цар московський не дасть на попас ляхам та туркам Україну. Люд наш тоді ще не знав справжнього обличчя Москви, не знав його, навіть, сам гетьман Богдан. І ось через сто літ саме той люд волів краще жити під зверхністю віковичного ворога Польщі та заклітого ворога Туреччини, ніж „під білою рукою єдиновітної цариці Катерини“. Яка подивугідна їй характерна антитеза в настроях нашого люду!

Але нічого подивугідного в тій зміні настроїв не було, бо за тих сто літ „єдиновірний“, окладистобородний москаль, встиг уже наробити стільки лиха нашій батьківщині, встиг уже так назнущатися з душі нашого народу, так віроломно поглумитися в його довір'я, з віри в непорушність царського слова, що Переяславська Рада та угода на ній лишилися у пам'яті народній Каїновим знамінням...

Після захоплення Нової Січі російським військом під начальством генерала Текелея року 1775-го, майже всім запорожцям пощастило „легально“, одержавши від Текелея дозвіл, податися на рибальство — а в дійсності, до тодішніх турецьких володінь у Придунайщині. Генерал Текелей тільки тоді

збагнув, що пошився в дурні, коли в „здобутій“ Січі знайлось лиш два-три десятка хворих та старших січовиків, які вже „дихали на ладан“.

Тим часом запорожці, яких було, приблизно, 40,000, з невеселим серцем, пливли Дніпровими протоками до моря, вів їх похідний отаман Андрій Лях. Холодний вітер надимав вітрила й плавкі козацькі „чайки“ швидко краляли сині хвилі широкого моря.

Причалили запорожці біля Тілігула на Пересипу, близько від того місця, на якому пізніше була заснована Одеса. Там вони отаборились, чекаючи від Султана дозволу закласти Січ на турецькій землі. Султан не заставив себе довго ждати й незабаром його „фірман“ був у запорозьких руках. У цьому писалось, що Запорожці мають право заснувати Січ у дунайських гирлах.

Знялось козацтво й попливло до тих гирл, які здавна були відомі запорожцям і які так нагадували Дніпрові саги та дрімучий Базавлук, що століттями годували січовиків рибою та дичиною; такі ж протоки та буйногранні луки — рай для худоби та коней! Рай і для вільної душі, хоч і на чужині.

Пропливши Дунайським гирлом Гедриле-Багазі до Браїлова, вони одержали там турецьке підданство. Султан доброзичливо поставився до січовиків, знаючи, з гіркого досвіду, надзвичайну боездатність запорожців, з якими стільки разів воювала Туреччина.

З наказу падишаха, вони заснували Дунайську Січ у Буджацькому санджаку, в Дунайських гирлах. Султан затвердив усі колишні права, вольності та звичаї їх і коли б не туга за рідним краєм, — жили б там задовільно, у повному достатку.

Задунайська Січ, як і зруйнована москалями Січ над Підпільною, складалася з 38 куренців, які мали такі ж назви, як і на Запоріжжі.

За все це добродійство Туреччини задунайці зобов'язались виставляти 1,000 вояків на допомогу турецькому війську під час війни.

Все було б гаразд, коли б не сусідство з старобрядцями — липованами („некрасівцями“). Це були донські козаки-старовіри, які, ще за Петра 1-го, втікли до Подунайщини, рятуючись від жорстокого

переслідування їх російським урядом і церквою. Але спільна зловинлива доля не помирала запорожців з некрасівцями, як звалися також липовани. Почалися непорозуміння, сварки та бійки, мабуть з господарських причин, а домішкою релігійного антагонізму. Врешті-решт, нашому козацтву обридло присікування некрасівців, і вони заснували Січ, спочатку у Сеймені, а року 1812-го — на березі моря в Катерлезі і, нарешті, — в Дунаві, звідки вигнали липован. Тут Січ проіснувала аж до своєї смерті в році 1828-му.

Тим часом російський уряд дуже хвилювало близьке сусідство вільнодумного запорозького „кубла“ за Дунаєм. Він спробував намовити турків, щоб вони силоміць зліквідували Задунайську Січ, але султан і слухати про те не хотів, шанував українців.

Тоді, з російської сторони, почали приходити на Січ „открытия пригласительныя посланія“, щедро посипані цукром. „Посланія“ ті, лагідними словами, закликали задунайців вертатися на батьківщину. Обіцялось у них, що козакам, „по височайшому соузволению“, пробачаться всі „вольния и невольния“ їх „провини“ і що вони будуть прийняті в склад козацького війська, яке, мовляв, уже формується на рідних берегах!..

І справді, на російській стороні гарцювали „Чорноморці“, яких зорганізував Потьомкін і серед яких було багато циган і різних пройдисвітів. Це він робив для того, щоб перетягти задунайців у лоно Росії... Але тільки одиниці підлягли цій спокусі й перебігли до росіян. Більшість козацтва тим „височайшим“ принадам не підлягло, добре знаючи з минулого ціну тим обіцянкам:

Ой, пише москаль та до кошового, —
А йдіте до мене жити. —
Ой, я дам землю та по-прежньому,
А по Дністер границю.
Ой, брешеш, брешеш, ти, москале,
А ти хочеш обманити,
Ой, як підем ми в твою землю,
Ти будеш лоби голити...

Тим часом, назрівали все нові й нові конфлікти Росії з Оттоманською Імперією, і така збройна сила, як задунайці в турецьких руках, ускладнювала п'яни російської завойовницької експансії.

Між тим, до Задунайської Січі не переставали перебігати втікачі під кріпацького ярма і з Право-

бережжя, і з Лівобережжя, де панщина була узаконена в році 1783-му. Завдяки цьому, збройна потуга задунайців помітно зростала в кожному дні. З пробігом часу втікачів з України нагромадилось стільки, що вони почали селитися не в самій Січі, а в її околицях і засновувати там наші села.

Чимало таких збігців приходили з родинами й помалу оберталися в звичайних селян. Цьому елементові, т. зв. „Райї“, були чужими стародавні запорозькі традиції, а, тим часом, справжніх запорожців з Січі над Підпільною ставало все менше: вік брав своє і зводив їх у могилу.

Коли ми зважимо, що пересічний вік запорожців, під час зруйнування Січі року 1775-го досягав, приблизно, тридцяти-сорока, а то й більше, літ, то, на початку двадцятих років XIX століття, — на Задунайщині цим старим січовикам переходило вже на вісімдесятку й на дев'ятьдесятку. Більшість їх уже в Бозі упокоїлась. Тому „райя“ чим далі, тим більшого набувала впливу в керуванні січовими справами, а нечинність й нелади деморалізували безздатність задунайського козацтва.

Старі січовики з кошовим Василем Незамайвським всіма засобами намагалися угамувати бунтуючу „райю“, але без успіху. Вона почала пильно прислухуватися до змісту солодкомовних „посланій“ Петербургу. А „посланія“ ті щоразу та більше благобіждали дарувати тим козакам, які повернуться „на рідину“!

Треба сказати, що задунайців, з самого початку їх закублення в гирлах Дунаю, гризла ностальгія, тяга додому, в широкі степи. Ця тяга тим дужча була, що рідна земля була не за горами, а тут же, під боком. Старі січовики змогли, у свій час, перебороти журбу за рідним краєм, „райя“, однак, яка не так давно опинилася в Подунайщині, тільки й мріяла про те, щоб вернутися назад.

А Петербург, тим часом, пильно стежив за подіями у Задунайському Коші й, бачачи, що чим далі, тим помітніше зростає серед козацтва незгода та розбрат, — послав до нього листа за листом з обіцянками всіляких „милостей“, якщо козаки вернуться. Ініціатором більшості таких „ласкательних“ листів був, доки жив, Потьомкін (пом. року 1791).

Передбачаючи, що ось-ось спалахне нова війна з турками, російський уряд, за кожен ціну, хотів мати задунайців у своїх шорах.

(Закінчення у ч. 9)

Проф. І. Левадний

Тисячоліття Соборності України (981–1981)

(Закінчення з ч. 6)

Усвідомивши, чого бажає нарід, Богдан Хмельницький поставив своїм завданням створити велику соборну державу аж до Висли, Сяну і Карпат, Люблин і Холм. „Я визволю весь нарід український з ласької неволі. Попереду воював я за свою шкоду і кривду, тепер воюватиму за нашу православну віру, поможе мені в тому весь нарід по самий Люблин, під Краків, і я від народу не віступлю, бо то права рука наша“, — заявив гетьман у 1649 році польським комісарам, які прибули для мирних переговорів.

Богдан Хмельницький уклав союз з московським царем, думаючи знайти в ньому спільника для досяг-

нення своєї великої мети, а коли побачив його зрадливість, почав складати пляни коаліції західноєвропейських держав Швеції, Семигороду і Пруссії проти Польщі.

Смерть Богдана Хмельницького не похитнула ідеї соборності на Україні. За соборність всі роки свого гетьманування боровся Петро Дорошенко, намагаючись з'єднати воедино три відокремлені одна від другої частини України — Правобережжя, Лівобережжя і Галичину та створити одну велику українську державу по Перемишль і Ярослав.

Робив старання в цьому напрямі і його наступник Іван Самойлович, що вважав конечним об'єднання наддніпрянських земель, Волині, Поділля і Галичини.

Про могутню соборну державу думав і складав пляни її створення гетьман Іван Мазепа та для того вів таємні переговори зі Швецією, Польщею, Туреччиною, Кримом, Ватиканом.

Полтавська катастрофа 1709 року надовго відсунула далі спроби в тому напрямі, але велика соборницька ідея жила в народі.

Українське національне відродження актуалізувало цю ідею, Апостол галицького ренесансу Маркіян Шашкевич у своїх поезіях пропагував національну єдність усіх українців, що живуть над Чорним морем, по степах, коло Дніпра і Дністра. Інший член славнозвісної „Руської Трійці“, Іван Вагилевич, у передмові до народніх пісень, вміщених у „Русалці Дністровій“, писав про єдиний український нарід, що заселяє простори від Задніпров'я до Карпат і згадував князя Володимира, що перший з'єднав ці землі.

Про Україну з її гетьманами і полковниками, про Київ і неосяжні простори до Чорного моря і Карпатських гір, де „навіть по той бік Карпат чути рідну мову“, писав Микола Гоголь.

Соборницьку ідею розумів Тарас Шевченко ширше — як єднання слов'янських народів, і закликав, щоб слов'яни були добрими братами.

Бачити велику соборну Україну від Дону до Тиси мріяв Пантелемон Куліш і під час своїх відвідин

ЩО ВІНАЙШЛИ МОСКАЛІ?

За советськими джерелами, в тому й так зв. „Енциклопедіями“, опублікованими в різних роках в СССР, а також у більшості й за так зв. „Українською Радянською Енциклопедією“ за редакцією поета М. Бажана, „руссіє“ винайшли найпершими у світі:

РАДІО — Попова, не італієць Марконі,

ЕЛЕКТРОЛЯМПОЧКУ — Яблочков, а не американський геній Т. А. Едісон,

ПАРОПЛАВ, Кілібін, а не Фултон,

ПАРОВУ МАШИНУ — Ползунов, а не Стефенсон і Ват,

НАЙПЕРШИЙ ЛІТАК — Можайській, а не американські брати Врайти,

РАКЕТУ — зросійщений поляк Цюлковський, а не китайці в старі часи...

За тими ж „науковими даними“, в які змушені вірити не лише підсоветські громадяни, а часто вірять (як і советській статистиці) вільні закордонні науковці, між ними й деякі українські, — виходило б, що „руссіє“ винайшли і кіноапарат, і електрозварювання, і радіолокацію...

Все так, як у анекдоті про советського вояка, який твердив у Львові, що „у нас на фабриках де лають і апельсини, і лімони“ (помаранчі і цитрини).

Подала Надія Наум

Львова старався нав'язати міцні зв'язки з українськими колами Галичини.

У відповідь на подорожі по Галичині Миколи Погодіна, який твердив, ніби росіяни та українці — це один нарід, розгзрнувся в Галичині рух народців. Відкидаючи теорії Погодіна, вони ствердили, що наддніпрянці і галичани складають один самобутній слов'янський нарід та мають свою самостійну спільну історію, мову і письменство.

Після руйніницького циркуляру Валуєва і зловісного Емського указу, що фактично забороняли писати українське слово на наддніпрянських землях, центр українського національного життя перенісся в Галичину. У Львові друкують свої твори Пантелеймон Куліш, Іван Нечуй-Левицький, Михайло Старицький, Олена Пчілка, Борис Грінченко, Леся Українка. До Львова надсилає свої поезії з далекого сибірського заслання Павло Грабовський.

Про Україну „від Кубані аж до Сяну-річки“ писав Іван Франко.

Твори Шевченка, що, потарпивши до Галичини, на перших порах були доступні лише одиницям, від 1860-х роках стали відомі всім і викликали велике національне піднесення, особливо серед молоді, яка почала видавати часопис „Вечерниці“. Редагували його Федір Заревич, Ксенофонт Климович і Володимир Шашкевич, син Пробудителя Галичини, створюючи нову „Руську Трійцю“. У місячнику „Мета“ друкувались твори Куліша, Марка Вовчка та інших східньоукраїнських письменників. Багато творів з-над Дніпра друкував тижневик „Русалка“ Володимира Шашкевича.

Дружба Михайла Коцюбинського з Володимиром Гнатюком і Лесею Українкою з Ольгою Кобилянською немов символізували близькість роз'єднаних віток єдиного народу.

До слів вірша наддніпрянського поета-етнографа Повла Чубинського „Ще не вмерла Україна“ галицький композитор Михайло Вербицький уклав музику. Пісня одразу набула великої популярності по всій Україні і згодом стала національним гімном. У Галичині деякі рядки тексту були змінені і додано рядок про Україну від Сяну до Дону.

Старанням прибулих до Львова з-над Дніпра українців було створено Товариство ім. Шевченка, яке пізніше стало Нуковим Товариством.

У Львові довгі роки прожив і невпинно працював велетень української науки Михайло Грушевський,

який дав соборницькій ідеї наукову базу, незаперечно довів, що український нарід має свій власний самобутній історичний розвиток, незалежний від поляків і москалів.

Подорожі до Галичини Миколи Лисенка, Михайла Коцюбинського, Олени Пчілки, Лесею Українкою, як і відвідини Івана Франка, Осипа Маковея, Василя Стефаника на Наддніпрянській Україні сприяли дальшому скріпленню культурних зв'язків між обома частинами України, поділеної австро-московським кордоном.

У своїй книзі „Україна Ірідента“ (1835) Юліян Бачинський обґрунтував потребу створення власної української соборної держави.

В 1900 році харківський адвокат Микола Міхновський, батько українського націоналізму, складаючи програму для Революційної Української Партії — першої української політичної партії над Дніпром, виступає як звелічник „однієї, єдиної, неподільної самостійної вільної демократичної України — республіки робочих людей від гір Карпатських аж по Кавказькі“.

На відкритті пам'ятника Іванові Котляревському в 1903 році в Полтаві була присутня велика делегація українців з Галичини, що надало святую всеукраїнського значення і яскраво вираженого соборницького характеру.

З вибухом Першої світової війни українці з-над Дніпра заснували в Галичині Союз Визволення України, який провадив велику роз'яснювальну працю серед українців — полонених російської армії, національно освідомлював їх і з повстанням вільної України ці вояки стали кадрами її збройних сил.

У віденському парламенті посол Семен Вітик заявив про бажання українців Австро-Угорщини жити з українцями з-над Дніпра в одній вільній українській державі.

Повалення самодержавства в Росії відкрило Україні шлях до власного державного будівництва. Багато допомагали їм українці-полонені австрійської армії. Восени 1917 року до Києва прибув Євген Коновалець, що перед тим перебував у російському полоні на Волзі. Його стараннями створився Галицько-Буковинський курінь з австрійських військовополонених-галичан і буковинців, а згодом зформувався цілий Корпус Січових Стрільців, що прославився своєю завзятістю в боях з ворогами України.

У Листопадові дні 1918 року на вулицях Львова поруч з галичанами бився проти поляків наддніпрянський загін ім. Гонти під командуванням отамана Андрія Долуда.

Одним з перших заходів новоствореного уряду Західньо-Української Народної Республіки було нав'язати стосунки з Директорією Української Народної Республіки над Дніпром і довести до об'єднання обох республік в одну державу.

Українська Національна Рада в Станиславові проголосила 3-го січня 1919 року об'єднання з Наддніпрянською Україною.

22 січня 1919 року в Києві на Софійському майдані був урочисто проголошений Універсал Директорії про соборність усіх віками відірваних одна від другої українських земель.

В обороні своєї самостійності і соборності довго боролись українці з обох сторін Збруча. В серпні 1919 року з'єднані українські армії рушили в похід на Київ і 30 серпня вступили у визволену столицю. Багато відваги показали Січові Стрільці на східньо-українських землях. Їх подвиги виспівував поет і драматург Спиридон Черкасенко в циклі своїх віршів „Братам галичанам“.

Перебіг дальших подій склався не на користь Соборній Україні. Можливість продовжувати боротьбу вимагала від знесиленої довголітньою війною України зовнішньої допомоги. Таку допомогу за ціну тимчасового зречення Галичини дістав уряд Петлюри від Польщі, яка проте в часі війни сама опинилась у загрозовій ситуації і могла б втратити свою столицю, якби українці власною хоробрістю і жертвенністю та почуттю обов'язку перед своїм союзником не доконали чуда на Вислі. Проте, коли минула небезпека, поляки поспішили укласти мир, залишаючи своїх союзників-українців напризволяще, а польські історики приписали чудо на Вислі лише своїй армії...

Але боротьба за вільну соборну Україну не припинилась і не припиняється й після скінчення Визвольних Змагань. Діяльність Спілки Визволення України і Спілки Української Молоді на східніх землях, Української Військової Організації, а згодом — Організації Українських Націоналістів на західніх землях довели, що український нарід, знову поділений між окремими державами, продовжує в нових змінених обставинах змагатись за свою само-

стійність і соборність. З новою силою спалахнули ці змагання в часі Другої сітової війни.

Проголошення 30 червня 1941 року відновлення української держави і створення Тимчасового Правління у Львові з підкресленням, що воно як крайовий уряд підпорядкується центральному українському урядові, коли він створиться в Києві, яскраво показувало соборницький характер боротьби. Дальшу боротьбу в роках війни та довго після її закінчення провадила Українська Повстанська Армія, створена з українців без різниці віровизнання і місця народження.

У висліді подій Другої світової війни західно-українські землі Волині, Галичини, Бесарабії, Буковини, а пізніше і Закарпаття були прилучені до східньої — Советської України, так що тепер — за винятком найвіддаленіших західніх околиць Холмщини, Засяння і Лемківщини, — українці решти земель поділяють одну спільну долю і разом беруться проти окупації.

Численні повстання і заворушення в концентраційних таборах, події у Воркуті, де брали участь в'язні з різних земель України, страйки в Лучанську, Новочеркаську та інших містах, виступи проти русифікаційних методів, за право людини; рух дисидентів, героїчна постава репресованих учасників наглядю за виконанням Гельсінкської угоди, Самвидав та ін. стверджують, що велика ідея самостійності і соборності живе та згуртовує навколо себе людей з усіх земель України.

Ця ідея знайшла широке висвітлення в політичній літературі. Над розробкою її в різний час працювали визначні націоналісти, націологи і публіцисти: Дмитро Донцов, Степан Бандера, Лев Ребет, Степан Ленкавський, Ярослав Стецько та інші.

Соборність України є запорукою сили і могутності Української Держави. Окрилені цією ідеєю ми переможемо.

„Ущухне Божий гнів, минеться кара,
І встане Велетень тоді,
Розправить руки грізні
І вмить розірве на собі
Усі дроти залізні!“

Леся Українка

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА

Леонід Полтава

ЛІВАЦТВО ЧИ ПОЛІТНЕПИСЬМЕННІСТЬ?

Після сумної слави вистави аморальної і з літературного боку слабкої п'єси В. Винниченка „Чорна пантера“... молодими силами Студії Мистецького Слова в Нью-Йорку під керівництвом п. Лідії Крушельницької (учениці п. Й. Гірянця і п. О. Добровольської, членів „Слова“), ця ж сама Студія виступила 8 травня 1981 р. з вечором „Поезій Миколи Сингаївського“, в Літ.-Мистецькому Клубі під керівництвом інж. О. Грицяя в Нью-Йорку. У „Свободі“ з 5 травня було повідомлення, що все відбудеться „у виконанні 20 студійців: дітей і молоді“.

Хто таке і що таке Микола Сингаївський?

Його ім'я і так зв. творчість пропагується в „Хрестоматії (з) укр. літератури ХХ століття“ Малеяра-Федоренка, видання Шкільної Ради.

На прилюдному вечорі в Нью-Йорку, на запитання до п. Святослава Караванського, як розцінювати твори таких письменників в окупованій Україні, як „Іван Драч, Дмитро Павличко, Микола Сингаївський і Олесь Гончар“, була пряма відповідь: „То люди, які скорились багогоні, гнуть в ярмі“.

Можливо п-і Крушельницька повірила лівакам із „Хрестоматії“, що М. Сингаївський, І. Драч, О. Гончар, С. Йовенко, Д. Павличко і Ко — це дійсно українські письменники? Ще 1 січня 1979 року „Радянська Україна“ та ін. сов. преса вмістили віршище М. Сингаївського під наг. „Сузір'я батьківщини“, в якому вихваляється СРСР:

„Де в братньому сузір'ї Батьківщини
До перемог нас кличе рідний стяг,
Де ми Сибіру дивимось у вічі,
В єдине русло помисли злились“...

Він є автором таких „творів“, як „Живи, Корчак, вічно!“ або „Сонети московського неба“ із „Ленінським світлом“...

М. Сингаївському, якого пропагує на свободі, за кордоном, п-і Л. Крушельницька з 20 дітьми й молоддю в Нью-Йорку, належать і такі рядки червоного малороса:

„Ми чуємо і в грудні шедрість літа,
Де струни дружби, мов чуття живі.
Ввібрали пахощі добра і хліба,
І зоряність Високої Москви!“..

Після попередніх вистав п'єс советського автора

РОМАН ВАСИЛЯ БАРКИ — ФРАНЦУЗЬКОЮ МОВОЮ

Важлива подія в українському культурному і політичному житті закордоном: завдяки перекладові п-і Ольги Яворської вийшов франц. мовою клясичний роман поета і письменника-філософа Василя Барки „Жовтий Князь“, про роки штучно запланованого Москвою голоду 1932-33 рр. в Україні. Видавництво „Галлімар“ — всесвітньо відоме, і друк українського твору вже є його важливим вирізненням. Передмову написав П. Равіч. Вона є зразком вступного слова для такого типу мистецького твору, перед яким бліднуть писання Солженіцина і Ко.

Василь Барка, уродженець Полтавщинини, доніс французькомовному світові правду про український Голокост, який мав місце ще перед жидівським і забрав значно більше жертв. Тому французьке радіо, телевізія і кінопродюсенти вже звернули увагу на роман „Жовтий Князь“.

Правий столичний тижневик „Експрес“, щоденник „Квотідьен де Парі“, комуністична „Юманіте“ вже в березні-квітні 1981 р. розпочали не лише мистецьку, а й політичну полеміку між собою довкола роману „Жовтий Князь“.

Як інформувала д-р Софія Наумович в „Америці“ з 21. 5., Макс Гальо в „Експресі“ з 17. 4. 1981 р., між ін., писав: „...Хто усвідомив би, що саме витерпів інший об'єкт советської національностевої політики — українське населення в 1930-х роках? Така політика коштувала тому народові від 5 до 7 м. жертв. Так як тепер відмовляються знати, що діялося „поміж імперіями“, так відмовляються й знати, що діялося в Україні!“

Сердечно вітаємо майстра українського мистецького слова Василя Барку з успіхом! Понад 70-літній, він живе в Америці, як сказано в одній із французьких газет, „анакоретом“. Пригадаємо, що й великий Іван Франко жив у таких обставинах... Українці й далі ретельно вшановують... річницю смерті. — (Л.П.).

Шияна, а потім і п'єси аморального В. Винниченка — Студія вдалася до пропагування так зв. поета М. Сингаївського, московсько-большевицького виступника, який пристосувався до вимог окупанта.

Чи подобає співробітниці Пласту пропагувати серед недосвідчених людей на волі писання та ім'я комсомольця, який намагається затуманювати мозок українській молоді на Батьківщині?

ЧЕРЕЗ ОЩАДНІСТЬ ДО КРАЩОГО ЗАВТРА!
УКРАЇНСЬКА ЩАДНИЦЯ „ПЕВНІСТЬ“
Security Savings and Loan Assn.

936 N. Western Ave., Chicago, Ill. 60622
312-772-4500

ФІЛІЯ:

2166 Plum Grove Road, Rolling Meadows, Ill. 60008
312-991-9393

- В „Певності“ Ви одержуєте найвищі відсотки на всіх родах ощадностей, нараховуванні щоденно від дня вкладу до дня вибору й виплачувані квартално.
- В „Певності“ Ви одержуєте відсотки від відсотків.
- В „Певності“ Ваші ощадності забезпечені Федеральною Агенцією до суми 100 тисяч доларів.
- В „Певності“ Ви можете відкрити пенсійні конта, т. зв. IRA і Keogh, чекові конта та користати з першого депозиту пенсійних чеків.
- В „Певності“ є до Вашої диспозиції різного рода щадничі Сертифікати.
- В „Певності“ є вогнетривалі скриньки для переховування цінних речей.

ЩАДІТЬ І ПОЗИЧАЙТЕ В УКРАЇНСЬКІЙ ЩАДНИЦІ „ПЕВНІСТЬ“ —
НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ФІНАНСОВІЙ УСТАНОВІ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ!

**ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА
КООПЕРАТИВА СУМА**

В ЙОНКЕРСІ, Н. Й.

ВИДАЄ ПОЗИЧКИ СВОЇМ ЧЛЕНАМ ТА
ОРГАНІЗАЦІЯМ; СЛУЖИТЬ: ДОБРИМ І
ДЕШЕВИМ КРЕДИТОМ, ГРОШОВИМИ
ЧЕКАМИ; УДІЛЯЄ НАЙДЕШЕВШИЙ
КРЕДИТ НА АВТА, МОРТГЕДЖІ,
ремонт домів, меблі, шпитальні рахунки,
вакації, весілля та інші цілі.

СПЕЦІАЛЬНИЙ КРЕДИТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ
Майно кожного вкладчика чи позичкодавця
забезпечене.

Приймає ощадності і платить 7% дивіденди

Безплатне забезпечення ощадностей

Безплатне життєве забезпечення

до 2,000 дол.

Адреса:

**SUMA (YONKERS)
FEDERAL CREDIT UNION**

301 Palisade Ave. Yonkers, N. Y. 10703
Tel.: 914-965-8560

СТЕЙТОВА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

„БУДУЧНІСТЬ“

У ДЕТРОЙТІ

СЛУЖИТЬ СВОЇМ ЧЛЕНАМ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМ
ДЕШЕВИМ І ВИГІДНИМ КРЕДИТОМ.
НИЗЬКОВІДСОТКОВІ ПОЗИЧКИ НА АВТА,
ДОМИ, НАПРАВУ ДОМІВ, МЕБЛІ, ВАКАЦІЙ,
ШПИТАЛЬНІ РАХУНКИ І Т. П. ПОЗИЧКИ
(КРІМ МОРТГЕДЖОВИХ) ЗАБЕЗПЕЧЕНІ
ДО 10,000 ДОЛ. БЕЗПЛАТНО ДЛЯ ПОЗИЧ-
КОДАВЦЯ. ВІД ВКЛАДІВ ПЛАТИТЬ 5¼%
ДИВІДЕНДИ.

Вкладчики мають безкоштовне життєве
забезпечення до висоти 2,000 дол.

Ощадності забезпечені до всякої висоти.

FUTURE CREDIT UNION OF DETROIT
4641 Martin Ave., Detroit, Mich.
3011 Caniff, Hamtramck, Mich. 48212
Tel.: 843-5411

АНАЛОГІЇ Й ПАРАДОКСИ

(Фейлетон)

Міжнародні події, різні факти з многогранного життя спільнот, тенденції, моди та поведінки видатних особистостей чужого світу часто спричиняють аналогічні або парадоксальні явища в нашій спільноті. Часом ті явища є позитивні для нашої справи, але найчастіше користі з них для нас, як від цапа молока, а то й шкода є.

Колись великий державний муж, прем'єр Великобританії Вінстон Черчіль сказав: „Буду боротись завжди за те, щоб мій противник міг мене вільно критикувати“. Наші „найдемократичніші демократи“ ці мудрі слова великого демократа ніяк не можуть собі засвоїти. Попробуйте навчити такого політичного джентелменства панів Феденка, Кедрина чи Плав'юка. Шкода мови! Не в сенсі це їхньої своєрідної „української демократії“...

Кожночасна виборча кампанія на президента держави в Америці приходиться не раз під знаком безрозбірливої пропаганди, атак, оскаржувань, навіть інсинуацій між кандидатами, але після виборів переможному кандидату в першу чергу складають GRATULACIJA переможені і навіть спільно з ним, усміхаючись, позують перед фотографом, часто і співпрацюють.

Коли б у нас таке трапилось, напевно всі кури позидихали б не лише в наших ворогів, але й у приятелів! Наші, переможені у виборах „батьки народу“, коли до їх свідомости лише дійде, що вони опинились „на лопатках“, — зразу капелюх на голову, задок у жменю і з протестами на устах демонстративно виходять із залу зборів чи конгресів, а переможці в їх особах набувають собі смертельного ворога. Яскраво підтвердила це колись АУА, а на останньому конгресі УККА „вихованці американської демократії“ — д-р І. Флис і І. Олексин.

Читали ми, що Брежнев, поза тим, що забрав собі два найважливіші становища в партії й уряді, на старості літ пошився ще й у „письменники“ і то не будь які, а в „лауреати“ ленінської премії.

У нас аналогічно, „супрїме-президент“ УНСоюзу д-р І. Флис пошився у „великі журналісти“, написавши такі „капітальні“ твори, як „Одинадцять днів з Валентином Морозом“ і „Безславний 13-ий Конгрес УККА“. Цікаво, від кого і яку премію він за це здобуде?..

Московські науковці імперіялісти вигадали побрехеньку про „трієліщную“, Русь, держаться її як осінній реп'ях кожуха, в чому їх наслідують багато американських науковців. А нині деякі науковці й собі, щоб задніх не пасти, хапаються за цю брехливу вигадку.

Знаємо всі, що спотворений в ССРСР український підсоветський „київський“ правопис допомагає так зв. „зближенню націй“ в ССРСР. По якого дідька лисого деякі наші „вільні“ науковці хапаються за нього й обороняють його?

Правдою є, що йдучи за погубною політичною кон'юнктурою, всі американські президенти і їхні уряди, починаючи Вілсоном, оминають, як чорт свячену воду, проблему України. Аналогічно і в нас: „супрїме-президент“ одного братського союзу заявляє публічно, що

„американські українці не є готові штурмувати ворота Києва“ і що не можна бачити УККА „з американсько наставленої на європейсько наставлену організацію“, бо це „приведе до кончини УККА“. Він ще дальше пішов за всіх американських президентів, бо тамті не протистояли визвольній політиці УККА, а цей, як видно, є проти такої політики і рад би, очевидно, скерувати її в протилежний бік, бодай до Кіссінджера і детанги...

Щось не в порядку в головах деяких наших супердупер-демократичних діячів!

САМОХАРАКТЕРИСТИКА ДЕЯКИХ НОВИХ ІМІГРАНТІВ

У російськомовному часописі в Нью Йорку „Литературное Зарубежье“ ч. 3-4 з кінця 1980 р. був надрукований фейлетон Ол. Сіротіна „Гроші не пахнуть“. У нім подана влучна характеристика деяких нових приїжджих із Сов Союзу. Подаємо кілька прикладів:

„Хлопець пообіцяв імігрантам прислати „Святковий набір із семгою і шампанським“ і, зібравши через пошту гроші, зник“..

„Один оголосив, що покаже советський детективний фільм „17 митей“, а сам, забравши гроші за продані квитки, зник за одну мить, бо навіть не мав кінострічки. Вірно! Дурних треба вчити“.

„Або обезпеченевий агент, який потім заявив, що його „не зрозуміли“, а при тім здобув кругленьку суму“.

„І той, що „Бажаєте заробити 500 дол. в тиждень, не виходячи з дому? Пришліть 5 дол. за інструкції“..

Є і обманці політичного порядку. Напр., читаємо: „А як нам подобається той молодик, який захотів провести „Олімпійський концерт“ силами советських артистів-пропагандистів, і то в той час, коли вся Америка закликала бойкотувати московську Олімпіяду?.. Добре, що знайшлися розумні люди з емігрантського середовища і не допустили до того. А то мало що не повна зала зібралася б отаких „довірливих“ і підприємець-обманщик добре постриг би ту отару“ — в Нью Йорку.

Фейлетон закінчується влучно: „Так, такі гроші не пахнуть. Вони — смердять!“

НАБУВАЙТЕ, ЧИТАЙТЕ, ПОШИРЮЙТЕ МІЖ ЗНАЙОМИМИ І ДРУЗЬЯМИ ДВА СПЕЦІАЛЬНІ ВИПУСКИ ЧАСОПІСУ „НАЦІОНАЛЬНА ТРИБУНА“ — З ЛЮТОГО І З ЧЕРВНЯ 1981 РОКУ: ВЕЛИКА ДОКУМЕНТАЦІЯ У СПРАВАХ УККА: ІСТОРІЧНІ ДОКУМЕНТИ З НАГОДИ ВСЕНАРОДНЬОГО СВЯТА У 40-ЛІТТЯ АКТУ 30 ЧЕРВНЯ 1941 РОКУ У ЛЬВОВІ.